

4.1.2. Lesní ekosystémy

4.1.2.1. Úvod a metodika

Lesy zaujímají cca 34,2 % výměry Olomouckého kraje a jsou nejvýznamnější součástí jeho přírody. Stejně jako ostatní lesy v ČR byly během svého vývoje významně ovlivňovány činností člověka. Přesto tvoří nejzachovalejší složku krajiny a nejlépe naplňují představy veřejnosti o kvalitním životním prostředí.

Z tohoto hlediska se za jejich nejcennější vlastnosti zpravidla považuje

- **polyfunkčnost**, to znamená schopnost plnit více požadavků (funkcí) současně (produkční, biologická rozmanitost, krajinnotvorná funkce, vodohospodářská, půdoochrana, rekreační a p.), přímo souvisí s **diverzitou** (rozmanitostí) ekosystému
- **trvalost**, to je schopnost existovat a tedy plnit většinu funkcí nepřetržitě
- **stabilita**, jinak schopnost odolávat vnějším vlivům, při poškození (např. polomu) se obnovit

V minulosti byly lesy využívány a obhospodařovány převážně z hlediska produkčního (zvěř, dřevní hmota), ostatní funkce plnily "samovolně". Již od středověku se však začaly uplatňovat tehdejší formy "veřejných" zájmů (zachování lesa). Lesnictví se postupně stalo odbornou disciplínou, využívání lesa bylo usměrňováno předpisy a zákony. Začaly vznikat první chráněná území - "pralesy". Způsoby ochrany přírody i lesnického hospodaření se dále měnily, vývoj gradoval v návaznosti na politické změny v posledních letech.

V souvislosti s rostoucí společenskou objednávkou na plnění mimodřevních funkcí lesa se v lesnictví posiluje **princip trvale udržitelného hospodaření** a prosazuje se **přírodě blízké hospodaření** (důraz na zastoupení listnáčů, jemnější způsoby hospodaření, upřednostňování přirozené obnovy). Současně se výrazně zvětšují plochy různých typů chráněných území, tříbí se názory ochrany přírody na management jejich lesních součástí. Zvyšuje se účast veřejnosti (občanská sdružení, media) na rozhodovacích procesech.

Z toho logicky vyplývá rozšíření oblastí **střetů zájmů**. Tradičně bývaly zájmy ochrany přírody považovány za veřejné a tedy nadřazené zájmům soukromým (majitelů pozemků, podnikatelů) a skupinovým (myslivci, sportovci, rybáři). Názor, že zaměstnanost v lesnictví a navazujících oborech (která je v pohraničí významná) je ve veřejném zájmu, je ale nutno také považovat za legitimní a je ho třeba v případě úvah o plošně rozsáhlých (a hospodářsky významných) územích vzít v potaz.

Značná část lesnické veřejnosti je environmentálně orientovaná. Pro zájmy ochrany přírody je vždy prospěšné, když orgány ochrany přírody nespolehají na vynucování svých

požadavků silou zákona, ale veřejně deklarují zájem využívat také ostatní známé mechanismy (osvěta, náhrady újmy, dotační tituly, daňové úlevy a p.).

Zásadním faktorem budoucího směřování lesních společenstev budou **případné změny klimatu**. Pokud se potvrdí předpovědi o významných změnách v řádu desítek let, budeme muset řadu svých současných názorů na ochranu přírody a hospodaření v krajině přehodnotit.

4.1.2.1.1. Metodika

Orgány ochrany přírody mají dle vlastní metodiky popsány pouze menší části výměry (plány péče pro ZCHÚ). Proto bylo pro analýzu lesů celého kraje nutno využít materiály resortu lesnictví. Tyto výstupy jsou zpracovány z hlediska lesnického. Z toho důvodu bylo nutné provést separaci základních dat a tyto údaje zpracovat dle potřeb ochrany přírody. Klíčovým materiálem byla díla hospodářské úpravy lesů (oblastní plány rozvoje lesů - dále jen OPRL, lesní hospodářské plány - dále jen LHP a lesní hospodářské osnovy - LHO). Jejich výhodou je zejména jednotná metodika sběru dat i jejich zpracování, která usnadňuje jejich využívání. Výjimku tvoří pouze lesy ve správě ministerstva obrany (MO) - "vojenské lesy", pro které se podařilo získat pouze část souhrnných údajů a lesy zahrnuté v LHP Frenštát. Ten se v současnosti nově zpracovává, původní data nebyla zpracována digitálně (numerické údaje nejsou provázány s grafickými) a nelze nad nimi provést některé analýzy.

Pro celý projekt Koncepce ochrany přírody Olomouckého kraje byla přijata koncepce členění výstupů: kraj - ORP (obec s rozšířenou působností) - bioregion. Členění lesnických výstupů je odlišné, proto bylo ke zpracování velkých objemů agregovaných dat použito prostorových analýz. Tento postup také umožnil provést unikátní velkoplošnou analýzu stupně přirozenosti lesních porostů dle metodiky Dr. Ing. J. MACKŮ.

Seznam použitých zkratk

Ostatní

Bc	Biocentrum (lokální, regionální, nadregionální)
CHKO (LP)	Chráněná krajinná oblast (Litovelské Pomoraví)
CHS	Cílové hospodářské soubory
LČR	Lesy České republiky
LHC	Lesní hospodářský celek
LHO	Lesní hospodářská osnova
LHP	Lesní hospodářský plán
LOS	Lesní ochranná služba
LPF	Lesní půdní fond
LS LČR	Lesní správa Lesů České republiky
MO	Ministerstvo obrany
MZe	Ministerstvo zemědělství
NPR	Národní přírodní rezervace
OI LČR	Oblastní inspektorát Lesů České republiky

OkÚ	Okresní úřad
OPRL	Oblastní plán rozvoje lesů
ORP	Obec s rozšířenou působností
PR	Přírodní rezervace
PUPFL	Pozemek určený k plnění funkcí lesa
SES	Systém ekologické stability
SLT	Soubor lesních typů
SSL	Státní správa lesů
ÚHÚL	Ústav pro hospodářskou úpravu lesů
ÚSES	Územní systém ekologické stability
VLS	Vegetační lesní stupeň
VS	Věkový stupeň
VÚLHM	Výzkumný ústav lesního hospodářství
ZCHÚ	Zvlášť chráněné území

Dřeviny (podle vyhl. č. 84/1996 Sb., o lesním hospodářském plánování)

AK	Trnovník akát
BOC	Borovice černá
DBB	Dub bahenní
DBC	Dub červený
DG	Douglaska tisolistá
JDO	Jedle obrovská
JVJ	Javor jasanolistý
KOS	Kosodřevina
KS	Jírovec maďal
SMO	Smrk omorika
SMP	Smrk pichlavý
TP	Topol bílý
TPS	Topoly šlechtěné
VJ	Borovice vejmutovka
MD	Modřín opadavý
SM	Smrk ztepilý
JD	Jedle bělokorá
BO	Borovice lesní
BK	Buk lesní
DB	Dub letní
LP	Lípa malolistá
HB	Habr obecný
JV	Javor mléč
KL	Javor klen
OL	Olše lepkavá
BR	Bříza bělokorá
JS	Jasan ztepilý
ORC	Ořešák černý
OR	Ořešák královský

4.1.2.2. Základní údaje a administrativní členění

4.1.2.2.1. Lesnatost

Lesnatostí se rozumí výměra lesů dané oblasti, která bývá vyjádřena absolutně (v hektarech), nebo častěji relativně (procento lesů z celé výměry). Současný stav je výsledkem procesu v řádech tisíců let, během kterého byly původně dominující biotopy s převahou lesních dřevin lidskou činností redukovány na současný stav. Tento proces neprobíhal lineárně, ale v souvislosti s kolísajícími počty obyvatel a jejich nároky na přírodní zdroje se výměra lesů snižovala s většími či menšími výkyvy.

Rozhodující příčinou snižování výměry lesů byla potřeba zajištění dostatku potravin. Všechna pro zemědělství použitelná půda byla postupně zabírána, lesy zůstávaly v nížinách převážně na podmáčených a inundačních lokalitách, v podhorských a horských oblastech na skeletovitých půdách, příkrých svazích či jinak těžko přístupných lokalitách. V období rozmachu pastvy ovcí byly odlesněny i vrcholové partie Jeseníků.

V devatenáctém a hlavně v dvacátém století začal působit opačným směrem vliv intenzifikace zemědělství, který umožnil vyšší produkci na menší výměře zemědělské půdy. Další zemědělsky obhospodařované plochy se uvolnily po poválečném odsunu německého obyvatelstva z oblasti Sudet. Část těchto ploch byla hromadně zalesněna v 60.-70.tých letech (tzv. "zetky").

Intenzita zemědělské výroby nadále roste a spolu s politickými změnami po roce 1989 a trendem ve státech Unie vede k dalšímu útlumu zemědělství v horských i podhorských oblastech. Otázka, zda dojde k masivnímu zalesňování uvedených lokalit, nebo zda bude pomocí státních intervencí podporováno zemědělství a údržba současného rázu krajiny, bude zřejmě v konečné fázi řešení rozhodnutím politickým.

V této souvislosti je nutno objasnit problematiku pojmů. Les je v obecné mluvě a povědomí obyvatel chápán jako všechny pozemky porostlé lesními dřevinami a zpravidla i nekulturními keři. Tedy prakticky vzato všechny pozemky se stromy mimo parků, zahrad, sadů a stromořadí. Na druhé straně je pojetí ryze administrativní, které za les považuje ty (a jenom ty) pozemky, které mají v katastru nemovitostí druh pozemku (dříve kulturu) č.10. Někde mezi tím se nachází pojem platného lesního zákona - pozemky určené k plnění funkcí lesa (PUPFL). Jeho přesný výklad je komplikovaný, není jednoznačný a přesahuje poslání tohoto elaborátu. Zjednodušeně se dá říci, že PUPFL zahrnuje mimo "standardního" lesa (druh 10, porostlé lesními dřevinami nebo dočasně odlesněné - tzv. lesní pozemky) i některé jiné

pozemky bez porostu stromů (horské hole, drobné vodní plochy, lesní pastviny a políčka pro zvěř). Naopak zemědělské pozemky (druh 14) porostlé lesními dřevinami se zpravidla do PUPFL nezahrnují.

Předchozí právní úpravy používaly pojmy odlišně vymezené (lesní půdní fond - LPF), proto by bylo problematické porovnávat výkazy výměr zpracované v různých obdobích.

Současná lesnická praxe pracuje mimo širších pojmů PUPFL a lesní pozemky ještě s kategorií porostní půda (lesní pozemky fakticky porostlé lesem, nebo dočasně vykácené z důvodů obnovy lesa). Tento pojem také nejvíc odpovídá potřebám terénní ochrany přírody.

V následujících tabulkách jsou uvedeny přehledy výměr lesů bioregionů a ORP. Byly použity výměry porostní půdy podle stavu ke dni zpracování jednotlivých lesních hospodářských plánů, proto se údaje mohou lišit od hodnot z jiných zdrojů. V kolonce procent jsou uvedeny procenta lesnatosti jednotlivých ORP a bioregionů (tj. kolik procent výměry jednotlivých ORP a bioregionů zaujímají lesy).

Tab.14 Výměry lesů v ha v %- bioregiony

bioregion	ha	%
ORLICKOHORSKÝ	302	56
ŽDÁNICKO-LITENČICKÝ	307	7
PROSTĚJOVSKÝ	315	1
SVITAVSKÝ	407	92
PODBESKYDSKÝ	435	10
KOJETÍNSKÝ	2676	14
VIDNAVSKÝ	3725	17
LITOVELSKÝ	5777	10
HRANICKÝ	8420	15
DRAHANSKÝ	21038	36
NÍZKOJESENICKÝ	32182	50
ŠUMPERSKÝ	33332	41
JESENICKÝ	66226	81
Celkem	175142	

Tab.15 Výměry lesů v ha a v % - ORP

ORP	ha	%
UNIČOV	3211	16
PŘEROV	3571	9
LIPNÍK NAD BEČVOU	4866	35
KONICE	5623	31
ŠTERNBERK	6017	31
MOHELNICE	6416	35
LITOVEL	7796	32
PROSTĚJOV	8270	15
HRANICE	8476	25
ZÁBŘEH	9509	36
OLOMOUC	20972	26
JESENÍK	42726	59
ŠUMPERK	47689	56
Celkem	175142	

Prvních pět uvedených bioregionů (Orlickohorský, Ždanicko-litenčický, Prostějovský, Svitavský a Podbeskydský) mají na území, kterým zasahují do Olomouckého kraje nepatrnou výměru lesů - dohromady méně než 1% výměry lesů kraje. Nevyšší procentickou lesnatost vykazují ze zbývajících bioregionů jesenické bioregiony s nevyšší absolutní výměrou lesů -Jesenický, Šumperský a Nízkojesenický.

Obdobně nejvyšší relativní lesnatost (více než 55%) mají ORP z oblasti Jeseníků - Jeseník a Šumperk. V jejich obvodu se dohromady nachází více než 50% všech lesů Olomouckého kraje. Více než 10% z úhrnné rozlohy lesů kraje se nachází ještě v územním obvodu Olomouce. U zbývajících deseti ORP se pohybuje jejich podíl na celkové výměře mezi 3-6%.

Nejnižší lesnatost vykazuje ORP Přerov (9%), která má současně druhou nemenší výměru lesů - cca 3 600 ha.

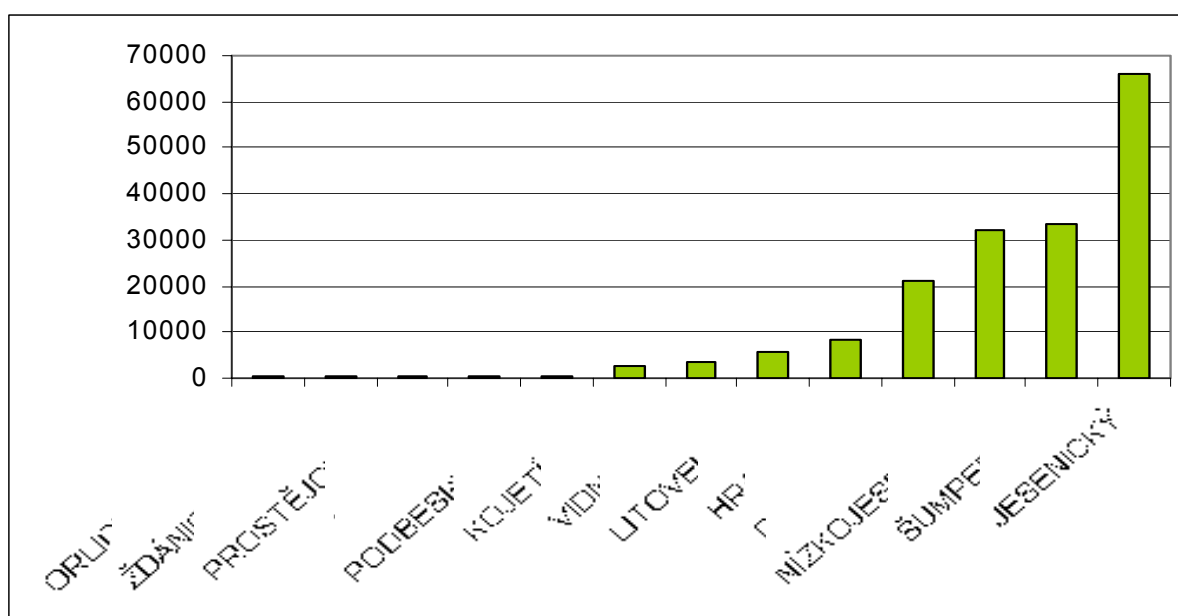
Lesnatost Olomouckého kraje je s 34,2% nepatrně nad průměrem ČR (33,4%). Z hlediska zájmů ochrany přírody se obecně považuje za žádoucí lesnatost co nejvyšší. Podpora zalesňování nelesných půd by ale měla směřovat zejména do oblastí s nejnižší lesnatostí. Totéž platí i pro projekty v rámci ÚSES, revitalizací, pozemkových úprav a jiných programů. To je často v rozporu se zájmy zemědělskými.

V oblastech s nejnižší lesnatostí se zpravidla nacházejí nejlepší bonity zemědělských půd, na kterých je zemědělská výroba nejefektivnější. Proto jejich vlastníci (ani správci a nájemci) na jejich případném zalesnění nemají zájem. Totéž platí i o orgánech ochrany zemědělského půdního fondu. Naopak, největší nabídka na zalesnění zemědělské půdy je zpravidla ve vyšších polohách. Zde zemědělská výroba vykazuje nízkou (případně zápornou) rentabilitu. Rovněž skutečnost, že většinu zemědělské půdy zde spravuje Pozemkový fond ČR, je pro praktickou realizaci zalesňovacích projektů příznivá. Problém spočívá v tom, že se jedná o oblasti s relativně dostatečnou lesnatostí, jejíž další zvyšování z hlediska zachování tradičního krajinného rázu nemusí být vhodné.

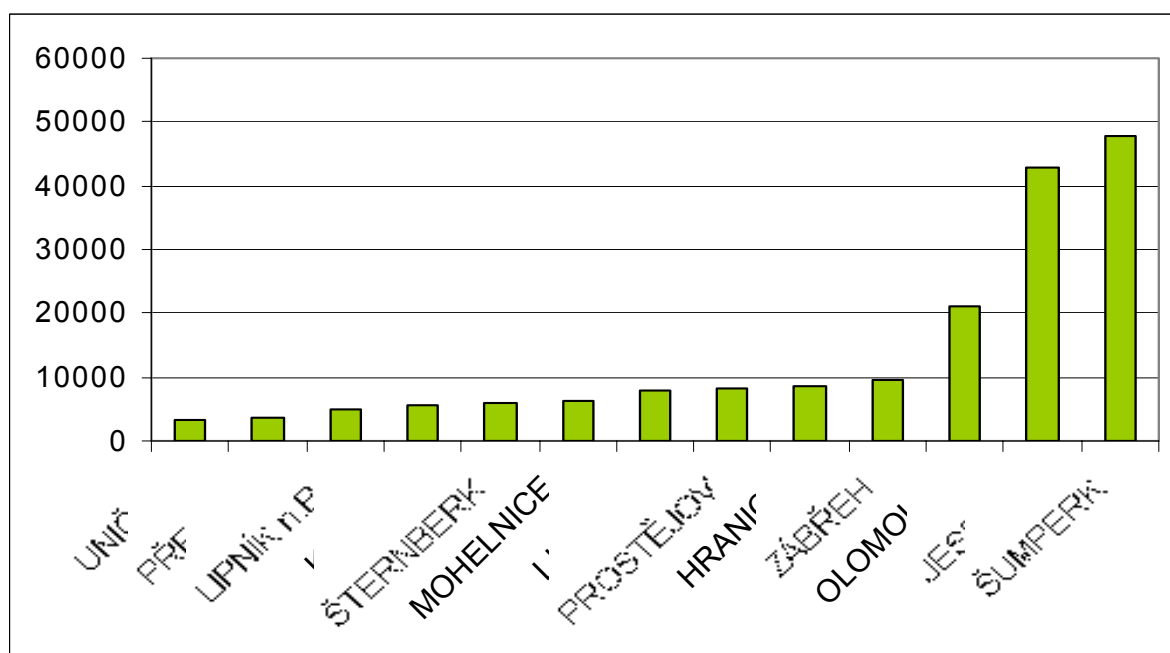
Na přiložených grafech je zachyceno zastoupení lesů v hektarech v jednotlivých ORP a bioregionech Olomouckého kraje.

Plošné rozmístění lesů v rámci bioregionů a ORP je znázorněno na příslušné mapce.

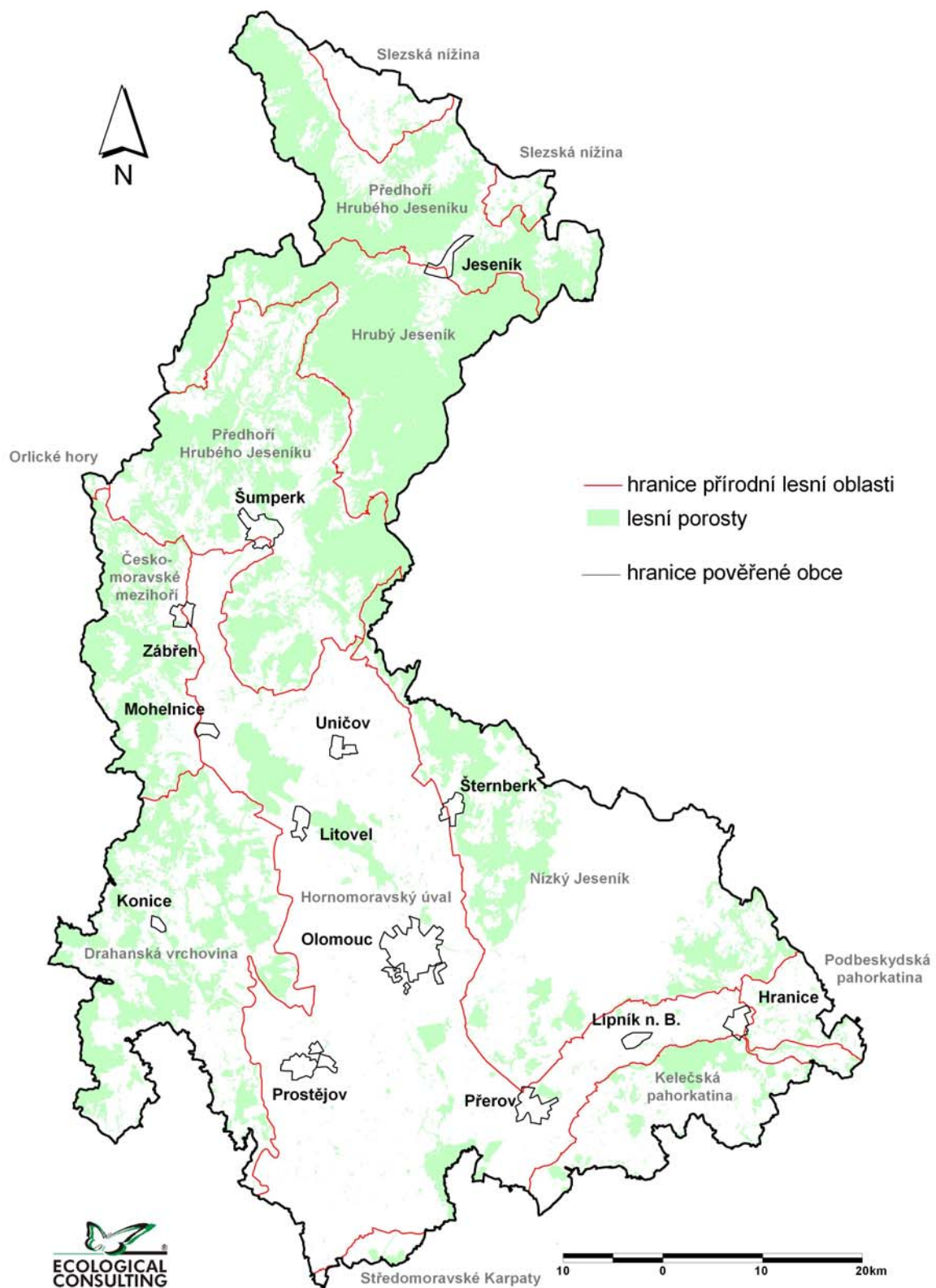
Obr. 14. Graf výměry lesních porostů v jednotlivých bioregionech (v ha)

Obr. 15 Graf výměry lesních porostů ORP (v ha)

Obr.16 Plošné rozmístění lesních porostů na území Olomouckého kraje

4.1.2.2.2. Majetky

Současný stav a struktura lesních porostů má přímou souvislost s vývojem majetkové držby. Je nutno mít stále v patrnosti skutečnost, že v současnosti dospělé porosty byly založeny před více než sto lety a jejich vznik byl podstatně ovlivněn porosty "matečnými", které vznikly o dalších sto let dříve.

Z lesnického hlediska byly nejlépe obhospodařovány velké majetky. Původně šlo převážně o feudální a církevní majetky, později do lesů investovali i jiní investoři. Tito vlastníci hospodařili s dlouhodobou perspektivou a vesměs se nedopouštěli drancování lesa přetěžbami (tj. těžbami, při kterých se za určité delší období vytěží více dříví, než přiroste). Zaměstnávali odborně školený personál, který zajišťoval důslednou obnovu vytěžených porostů. Přitom nebyli vedeni ekologickým cítěním, ale motivy ekonomickými. Vycházeli z jednoduchých principů - dřevo roste na dřevě (tj. jeden roční přírůst tvořený obvodovým letokruhem je na tlustém stromě větší, než na několika tenkých), za kubík silného dříví utrží až několikrát víc, než za kubík tenkého dříví (přitom náklady na těžbu, odvětvění a přibližování jsou u stejného objemu silného dříví nižší než u slabého), včasné zalesnění vyjde v konečném výsledku levněji, než oddálené (zabrání zabuření plochy, minimalizuje produkční ztráty za dobu, kdy na ploše nic neroste).

Tento racionální přístup měl ale i další důsledky - vznik stejnověkých jehličnatých monokultur. Zde je nutno upozornit, že mnozí němečtí i čeští lesníci si zhoubné dopady tohoto trendu rychle uvědomili a mnohými teoretickými pracemi i praktickými opatřeními se mu snažili čelit. Skutečností ovšem je, že nepříznivý vývoj se jim zvrátit nepodařilo a holosečné smrkové hospodaření se navzdory všem námitkám vahou své ekonomické a provozní úspěšnosti prosadilo ve střední Evropě po prakticky celé devatenácté a dvacáté století.

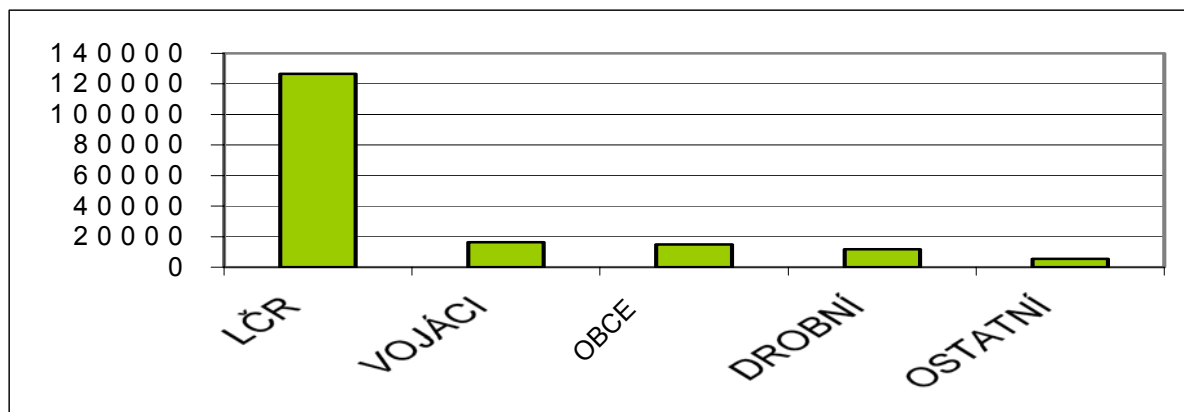
Vývoj v drobných lesích (v lesích malých obcí a tzv. "selských lesích") probíhal odlišně. Jejich vlastníci zpravidla nebyli motivováni maximalizací zisku, ale minimalizací nákladů. V nižších a středních polohách často pěstovali pařezinu. To znamená, že k obnově porostu využívali opakovaně výmladky z pařezů po těžbě a hospodařili s krátkým (cca čtyřicetiletým obmětím). Tento způsob hospodaření jim zajišťoval dostatek palivového dříví i méně kvalitní užitkové hmoty pro potřebu jejich hospodářství. Porosty měly bohatší druhovou skladbu i prostorovou výstavbu, byly však často značně rozvolněné a devastované pastvou dobytka.

Tab. 16 Výměry druhů majetků v ha a % - ORP

ORP	LČR		obce		majetky do 50ha		vojáci		ostatní		Sa
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha
UNIČOV	2527	79	256	8	427	13	0		0		3211
PŘEROV	1747	49	552	15	732	20	0		540	15	3572
LIPNÍK n.B.	2177	45	557	11	125	3	2005	41	0		4865
KONICE	3585	64	386	7	1328	24	0		325	6	5623
ŠTERNBERK	4537	76	1239	20	141	2	99	2	0		6016
MOHELNICE	4636	72	1203	19	497	8	0		78	1	6415
LITOVEL	5253	67	1537	20	1006	13	0		0	0	7796
PROSTĚJOV	1717	21	1437	17	832	10	0		4283	52	8269
HRANICE	6163	73	227	3	526	6	1560	18	0		8476
ZÁBŘEH	6693	70	802	8	2018	21	0		0		9513
OLOMOUC	5452	26	1717	8	1197	6	12605	60	0		20972
JESENÍK	41093	96	1288	3	186	0	160	0	0		42726
ŠUMPERK	41181	85	3631	8	2761	6	0		216	1	47689
KRAJ	126662	72	14834	8	11776	7	16429	9	5441	3	175142

V tabulkovém přehledu jsou lesy rozděleny do skupin jednak dle druhu vlastnictví - stát (LČR-Lesy České republiky, vojáci) a obce, a dále dle velikosti jednotlivých majetků (menší než 50 ha výměry) a "ostatní". Drobné majetky do 50 ha byly vyčleněny kromě odlišné porostní struktury také proto, protože mají dle lesního zákona jiný režim obhospodařování. Jejich vlastníci nemají povinnost vypracovat pro svůj les lesní hospodářský plán, místo toho jim stát na svůj náklad nechal vypracovat lesní hospodářské osnovy. Stát u nich také jiným způsobem reguluje výše těžeb atd. V poslední, sběrné rubrice "ostatní" jsou zahrnuty majetky fyzických a právnických osob neveřejného sektoru (soukromé majetky, nadace, lesní družstva), pro které si vlastníci nechali zpracovat lesní hospodářský plán (zpravidla jde o majetky nad 50 ha). V mapové příloze by jednotlivé plošně nevýznamné výměry nebyly zřetelné, proto bylo zvoleno jednodušší členění - LČR, obce, drobné majetky a vojenské lesy.

Restituční proces dle současné legislativy je prakticky ukončen. V Olomouckém kraji vlastnila významný podíl lesů církev. Tyto lesy spravují LČR, jejich případné vydání je věcí politické dohody a novelizace příslušných zákonů. Možnost privatizace ostatních lesů ve vlastnictví státu není, jak se zdá, v současnosti na pořadu dne.

Obr. 17 Graf jednotlivých vlastníků lesních majetků na území Olomouckého kraje (v ha)

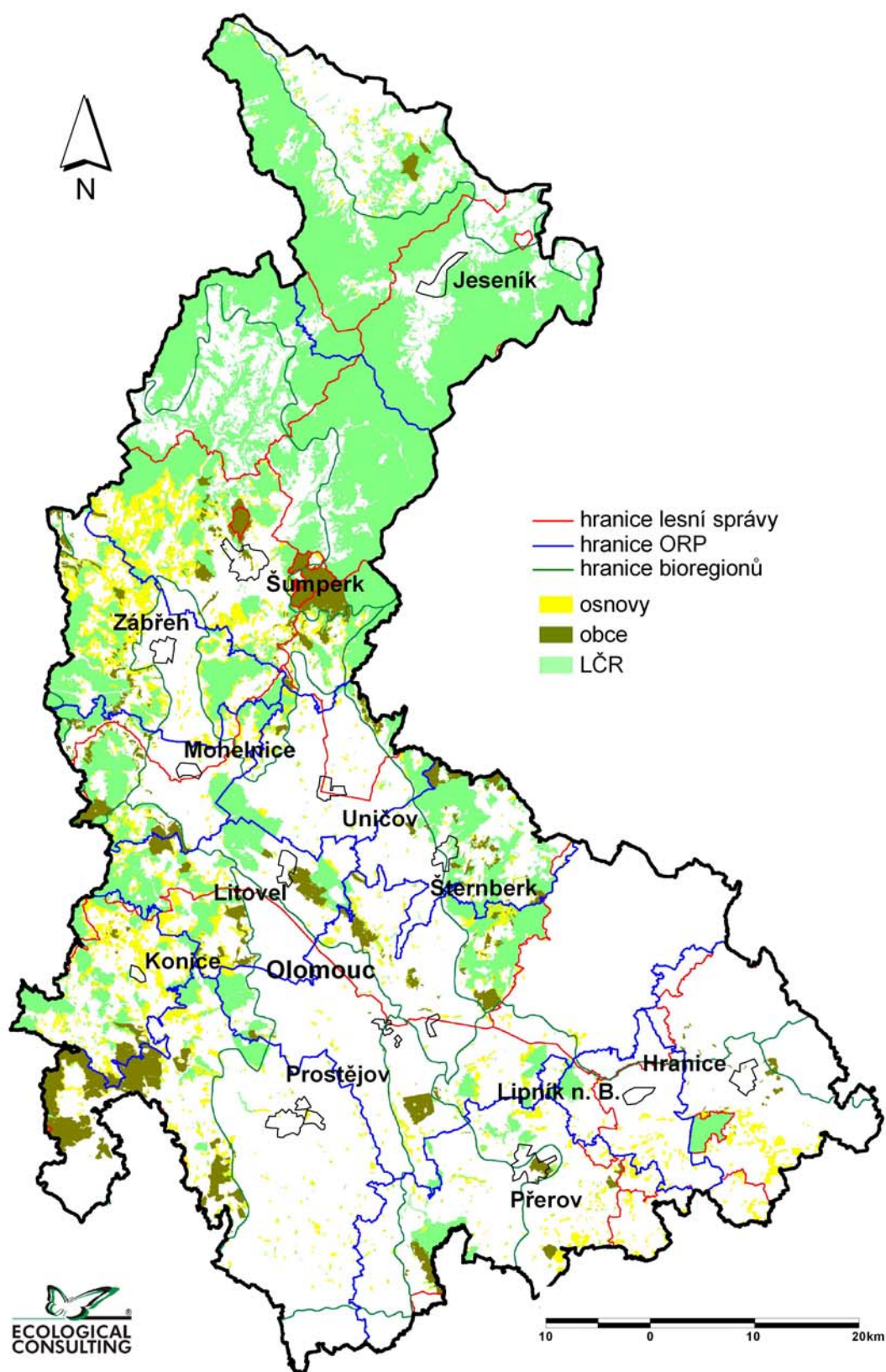
Vlastníci pozemků, popř. jejich správci jsou zpravidla klíčoví účastníci řízení vedených orgány ochrany přírody. Z tabulky a grafu je zřejmé, že v kraji i ve všech ORP převažují lesy ve správě LČR (Lesy České republiky). Pro orgány ochrany přírody z toho vyplývá, že LČR jsou pro ně nejdůležitější partneři při většině jednání týkajících se lesů. Jednání s nimi je výhodné zahájit v dostatečném předstihu, aby byl prostor na dosažení oboustranně přijatelných řešení.

Nejvíce komplikovaný je výkon státní správy lokalitách s převahou drobných vlastníků do 50 ha výměry jednotlivých majetků. Zde je nutno počítat kromě často obtížných osobních jednání i se značnou administrativní náročností. Stát deklaruje prostřednictvím dotační politiky i dalších nástrojů (pozemkových úprav) zájem na sdružování drobných vlastníků do větších celků, které by kromě přínosů při lesnickém obhospodařování zjednodušilo i úřední jednání. Tato snaha zatím zůstává bez větší odezvy.

Představitelé obcí bývají k záměrům ochrany přírody zpravidla vstřícní. Je ovšem nutné řešit otázky náhrady majetkové újmy vyplývající z opatření realizovaných v zájmu ochrany přírody. Velcí vlastníci lesů z neveřejného sektoru zaujímají zpravidla pragmatický postoj

Vojenské lesy tvoří zvláštní kategorii lesních majetků. Z důvodu omezeného přístupu obyvatel a specifického režimu správy se zde mnohdy nachází cenné lokality. Zvláštní statut vojenských lesů ale současně často komplikuje realizaci záměrů ochrany přírody.

Obr. 18 Jednotliví vlastníci lesních majetků na území Olomouckého kraje

4.1.2.2.3. Lesní hospodářské plány a osnovy

Lesní hospodářské plány (LHP) jsou základním a ze zákona povinným nástrojem obhospodařování všech lesních majetků, větších než 50 ha. Povinnost zajistit jejich zpracování je uložena vlastníkům lesa zákonem. Pokud vlastník zpracuje a předá státní správě lesů LHP vypracované podle státem schváleného standartu, je mu přiznána dotace, která většinou téměř kryje pořizovací náklady.

LHP mají platnost deset let a mohou je vyhotovovat pouze odborně způsobilé subjekty, kterým byla Mze vydána příslušná licence. Jedná se o poměrně rozsáhlý elaborát skládající se z lesnických map, hospodářské knihy a tabulkových přehledů. V porostní mapě je zachyceno prostorové rozdělení lesa od vyšších jednotek až po základní - porosty a porostní skupiny (včetně jejich jednoznačného označení - např. 110B2). Pomocí tohoto označení lze v hospodářské knize vyhledat ke každému porostu údaje, jednak o aktuálním stavu porostu (údaje o stanovišti - lesní typ, výměru porostu, věk, zastoupení dřevin, výšky, tloušťky, kubíky dřeva ap.), jednak doporučené návrhy opatření na 10 let (výše obnovní těžby, probírky, prořezávky, zalesnění). Většina ustanovení jsou pouze doporučující.

Závaznými ustanoveními (pro vlastníka povinnými, za nedodržení hrozí sankce) lesních hospodářských plánů **jsou** :

1. **maximální celková výše těžeb** - je vypočtena složitým algoritmem a vztahuje se na celý majetek a dobu deseti let (výše těžby navržená v jednotlivém porostu se může překročit, pokud se jinde hmota zašetří)
2. **minimální podíl melioračních a zpevňujících dřevin při obnově porostu** - tyto dřeviny jsou pro jednotlivá stanoviště pevně stanoveny vyhl.č.3/83 Sb. o zpracování OPRL a vymezení hospodářských souborů, zpravidla se jedná o vybrané listnáče popř. jedli. Stát na jejich výsadbu významně finančně přispívá.
3. **minimální plošný rozsah výchovných zásahů v porostech do 40 let věku** - je závazný pouze pro **veřejný sektor** - státní lesy a lesy v majetku obcí

V následující tabulce je uveden seznam (k 1.1.2004) platných LHP na území Olomouckého kraje. V seznamu jsou kromě názvu a výměry uvedeny též doby platnosti a územně dotčené ORP, tak aby jejich orgány přírody mohly včas shromáždit podklady pro vydání závazných stanovisek, popř. pro návrhy kategorizace a pod.

Tab. 17 LHP s dobami platnosti a dotčenými
ORP

Název LHC	Platnost	ORP	Výměra - ha
LS Svitavy	1.1.1999-31.12.2008	Konice,	20957
Janovice	1.1.2001-31.12.2010	Uničov	17620
Lesy města Hranice	1.1.2001-31.12.2010	Hranice	237
Střední les. škola Hranice	1.1.2001-31.12.2010	Hranice	1004
Javorník	1.1.1998-31.12.2007	Jeseník	19205
Jeseník	1.1.1997-31.12.2006	Jeseník	19625
Lesy města Jeseník	1.1.2001-31.12.2010	Jeseník	82
Lesy obce Kobylá	1.1.2002-31.12.2011	Jeseník	28
Lesy obce Lipová Lázně	1.1.2002-31.12.2011	Jeseník	579
Lesy obce Skorošice	1.1.2002-31.12.2011	Jeseník	119
LHC Vidnava	1.1.1998-31.12.2007	Jeseník	379
Uhelná	1.1.1998-31.12.2007	Jeseník	117
Žulová	1.1.2003-31.12.2017	Jeseník	107
Konice	1.1.2002-31.12.2011	Konice	265
LHC Obec Hačky	1.1.2002-31.12.2011	Konice	63
Ludmírov	1.1.1999-31.12.2008	Konice	58
MUDr.Lošťák	1.1.1999-31.12.2008	Konice	190
Prostějov	1.1.1999-31.12.2008	Konice, Litovel, Prostějov, Olomouc, Přerov, Lipník n. B.	12629
Senice na Hané	1.1.1999-31.12.2008	Litovel	74
Lesy města Olomouce	1.1.1999-31.12.2010	Litovel	194
Lesy obce Senička	1.1.1999-31.12.2008	Litovel	73
LHC Obec Bílá Lhota	1.1.2002-31.12.2011	Litovel	52
Město Litovel	1.1.1999-31.12.2008	Litovel	60
Město Litovel	1.1.2000-31.12.2009	Litovel	302
Nová Ves	1.1.2002-31.12.2011	Litovel	173
Obec Bouzov	1.1.2002-31.12.2011	Litovel	61
Obec Luka	1.1.2002-31.12.2011	Litovel	93
Vilémov	1.1.1999-31.12.2008	Litovel	80
Město Mohelnice	1.1.2000-31.12.2009	Mohelnice	672
Palonín	1.1.2000-31.12.2009	Mohelnice	78
Město Loštice	1.1.2000-31.12.2009	Mohelnice, Litovel	654
Lesy obce Dolany	1.1.2001-31.12.2010	Olomouc	157
Lesy obce Štěpánov	1.1.2000-31.12.2009	Olomouc	51
Obec Slatinice	1.1.1999-31.12.2008	Olomouc	79
Pomoraví	1.1.2000-31.12.2009	Olomouc, Konice, Litovel, Uničov, Šternberk, Šumperk, Mohelnice, Zábřeh	3866
LHC Březové	1.1.2000-31.12.2010	Olomouc, Litovel	1931
Šternberk	1.1.2000-31.12.2009	Olomouc, Šternberk, Uničov, Mohelnice, Litovel, Zábřeh, Konice, Moravská Třebová	17027
Alojzov-Zlechov	1.1.1999-31.12.2008	Prostějov	569
Ladislav Švábenský	1.1.1999-31.12.2008	Prostějov	77
Lesní hosp. Habrky-Kulířka	1.1.1999-31.12.2008	Prostějov	129
Niva	1.1.1999-31.12.2008	Prostějov	1883
Obec Myslejovice	1.1.1999-31.12.2008	Prostějov	52
Obrova noha	1.1.1999-31.12.2008	Prostějov	2338
Lesy města Prostějova	1.1.1999-31.12.2008	Prostějov, Konice	1732
MP Lesy	1.1.1999-31.12.2008	Prostějov, Konice	2338
New Ontário	1.1.1997-31.12.2006	Prostějov, Konice	407
Lesní sing. spol. Křenovice	1.1.1999-31.12.2008	Přerov	126
Lesy obce Kokory	1.1.2003-31.12.2012	Přerov	48
Nadace Dr.L. Prečana	1.1.2000-31.12.2009	Přerov	274
Obec Citov	1.1.2001-31.12.2010	Přerov	65
Obec Pavlov	1.1.2002-31.12.2011	Přerov	153

Obec Pavlovice	1.1.1999-31.12.2008	Přerov	120
Obec Přestavky	1.1.2000-31.12.2010	Přerov	116
Přerov	1.1.2000-31.12.2009	Přerov	218
Přerov 2	1.1.2001-31.12.2010	Přerov	574
Singulár Lobodice	1.1.2000-31.12.2009	Přerov	87
Společnost singularistů Uhřčice	1.1.1999-31.12.2008	Přerov	105
Domašov u Šternberka	1.1.2001-31.12.2010	Šternberk	101
Jívová	1.1.2001-31.12.2010	Šternberk	133
LHC Lesy města Olomouce	1.1.2001-31.12.2010	Šternberk	1898
Lipina	1.1.2001-31.12.2010	Šternberk	83
Obec Komárov	1.1.2000-31.12.2009	Šternberk	16
Obec Mladějovice	1.1.2000-31.12.2009	Šternberk	40
Město Šternberk	1.1.2001-31.12.2010	Šternberk	199
Bludov	1.1.2003-31.12.2012	Šumperk	128
Bratrušov	1.1.2003-31.12.2012	Šumperk	70
Hrabišín	1.1.2003-31.12.2012	Šumperk	78
Lesní statek Třemešek	1.1.2001-31.12.2010	Šumperk	1174
Lesy města Šumperka	1.1.2003-31.12.2012	Šumperk	1907
Lesy obce Libina	1.1.1999-31.12.2010	Šumperk	15
Lesy Obce Libina	1.1.2000-31.12.2009	Šumperk	122
LHC Bělunek	1.1.2002-31.12.2011	Šumperk	12
Michlová	1.1.2001-31.12.2010	Šumperk	8
Mornstein	1.1.2003-31.12.2012	Šumperk	197
Obecní lesy Oskava	1.1.2001-31.12.2010	Šumperk	75
Lesy města Uničova	1.1.2001-31.12.2010	Šumperk, Uničov	625
Dlouhá Loučka	1.1.2001-31.12.2010	Uničov	125
LHC Lipinka	1.1.2000-31.12.2009	Uničov	64
Šumvald	1.1.2001-31.12.2010	Uničov	66
Město Uničov	1.1.2000-31.12.2009	Uničov, Šumperk	67
Jestřebí	1.1.1999-31.12.2008	Zábřeh	135
Lesy města Štíty	1.1.1999-31.12.2008	Zábřeh	351
Lesy Města Zábřeh n. M.	1.1.1999-31.12.2008	Zábřeh	131
Lesy obce Lukavice	1.1.2001-31.12.2010	Zábřeh	51
Lesy obce Svěbohov	1.1.1999-31.12.2008	Zábřeh	104
LHP Maletín	1.1.1999-31.12.2008	Zábřeh	294
Krchleby	1.1.1999-31.12.2008	Zábřeh, Mohelnice	75
Ruda nad Moravou	1.1.2003-31.12.2012	Zábřeh, Šumperk	8546
Zábřežská lesní, a.s.	1.1.2000-31.12.2009	Zábřeh, Šumperk	8
Zábřeh	1.1.1999-31.12.2008	Zábřeh, Šumperk, Mohelnice	10025

Lesní hospodářské osnovy (LHO) jsou jistou zjednodušenou obdobou lesních hospodářských plánů. Vyhotovují se na dobu 10 let pro lesy drobných vlastníků (do 50 ha lesa). Jejich zpracování i financování zajišťuje stát (v současnosti prostřednictvím orgánů SSL příslušných ORP).

Pokud si vlastník lesa převezme vypracovanou osnovu od orgánu SSL **protokolárně**, stává se pro něj celková výše těžeb, která je v osnově uvedená závazná - **nepřekročitelná**. Pokud se jedná o vlastníka s výměrou nad 3 ha, je pro něj navíc závazný podíl melioračně zpevňujících dřevin při obnově porostu.

Pokud si vlastník lesa LHO převezme bez protokolu, nebo nepřevzme vůbec, uvedená omezení pro něj neplatí. V takovém případě se ale na něj vztahuje povinnost předem ohlásit

zamýšlenou těžbu orgánu SSL (v současnosti ORP). Ten v případě, že navržená těžba je rozporu s lesním zákonem, těžbu nepřipustí. Tento režim se vztahuje pouze na těžby vyšší, než tři kubíky na jeden hektar výměry za rok. Vzhledem k průměrným hmotnostem a malým výměrám drobných lesů platí uvedené omezení pro naprostou většinu úmyslných těžeb v dospělých porostech.

4.1.2.2.4. Kategorie lesů

Lesy se člení podle převažujících funkcí do tří kategorií - lesy ochranné, lesy zvláštního určení a lesy hospodářské. Rozdělení lesů do jednotlivých kategorií se v současnosti provádí rozhodnutím krajského úřadu.

Z hlediska ochrany přírody jsou důležité **lesy ochranné**, do kterých jsou ze zákona (podle pevných, lesním zákonem a vyhláškou předem stanovených kritérií) zahrnuty lesy na mimořádně nepříznivých stanovištích (sutě, prudké svahy, strže, náplavy, rašeliniště a p.), vysokohorské lesy a lesy v klečovém vegetačním stupni.

Stejně tak se ze zákona do kategorie **lesů zvláštního určení** zařazují některé vodohospodářsky důležité lesy a zejména lesy na území národních parků a NPR. Do této kategorie lze (pokud to krajský úřad shledá potřebným) navíc zahrnout některé další lesy, u kterých je veřejný zájem nadřazen funkcím produkčním. Z nich jsou pro ochranu přírody podstatné zejména lesy v prvních zónách CHKO, lesy v PR, PP a lesy potřebné pro zachování biologické rozrůzněnosti (geneticky cenné porosty).

Zbývající lesy (které nejsou zařazeny do lesů ochranných, nebo zvláštního určení) se zahrnou do lesů hospodářských.

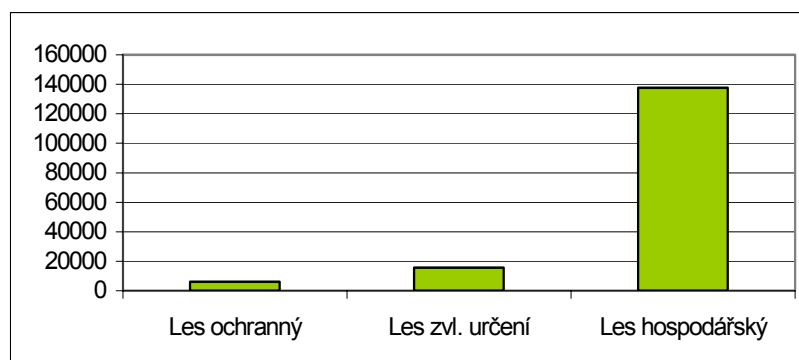
Vyhlašování kategorií se provádí průběžně v návaznosti na obnovy lesních hospodářských plánů. Při vyhlašování kategorií dochází často k jejich překryvům, neboť pro stejné území bývá deklarováno více funkcí. V současné době neexistuje mapový přehled vyhlášených kategorií. Dle informací Mze bude zpracován během roku 2004. Taxativní výčet jednotlivých porostů dle kategorií by byl nepřehledný a rychle zastaral, proto nebyl zařazen.

Pro rychlou orientaci o rozsahu vyhlášených kategorií byly zpracovány níže uvedené tabulky. Obsahují absolutní (hektarové) a relativní (udávající procento výměry příslušné kategorie z výměry lesa v ORP,) výměry kategorií v ORP. Pro území celého Olomouckého kraje je přiložen graf.

Tab.18 Kategorie lesa v ha a % (bez vojenských lesů)

ORP	Les ochranný		Kategorie v ha Les zvl. určení		Les hospodářský	
	ha	%	ha	%	ha	%
HRANICE	30	0,4	975	14,1	5935	85,5
JESENÍK	1349	3,2	1919	4,5	39032	92,3
KONICE	28	0,5	285	4,8	5648	94,7
LIPNÍK n. B.	13	0,5	34	1,2	2703	98,3
LITOVEL	5	0,1	1683	21,2	6240	78,7
MOHELNICE			594	9,1	5956	90,9
OLOMOUC	66	0,8	1191	14,3	7045	84,9
PROSTĚJOV	18	0,2	1012	11,4	7860	88,4
PŘEROV			733	19,0	3130	81,0
ŠTERNBERK	18	0,3	663	11,1	5275	88,6
ŠUMPERK	4460	9,5	4556	9,7	37824	80,8
UNIČOV			1122	34,0	2176	66,0
ZÁBŘEH			956	9,9	8714	90,1
KRAJ	5987	3,8	15723	9,9	137538	86,3

Obr. 19 Graf výměr kategorií lesa na území Olomouckého kraje (v ha)

Obecně lze říci, že zařazení lesních pozemků do některé z vyjmenovaných kategorií a tedy jakési "vyčlenění" předmětných porostů z kategorie lesa hospodářského) je zpravidla pro ochranu přírody výhodné. Dává totiž větší prostor pro hospodaření vyhovující jejím zájmům. Nelze též pominout příznivé dopady finanční (dotace, daně).

Řízení o kategorizaci se zpravidla vede v cca dvouletém předstihu před schvalováním nového lesního hospodářského plánu. Je proto důležité, aby orgány ochrany přírody přichystaly své podklady včas (zejména vyhlášení ZCHÚ) a patřičným způsobem je uplatnily (řízení se vede na návrh vlastníka, nebo z vlastního podnětu orgánu státní správy lesů). Nejčastějším problémem bývá řešení dodatečně podaných návrhů.

4.1.2.2.5. Lesní správy LČR

Lesy České republiky, s.p. Hradec Králové, jsou zástupci státu, jakožto největšího vlastníka lesů v kraji (i v celé ČR). Jejich zřizovatelem je Ministerstvo zemědělství Praha. Právo hospodařit s lesy v majetku státu mají kromě LČR pouze Vojenské lesy a statky, které podléhají Ministerstvu obrany. Sídlo statutárního zástupce - generálního ředitele LČR je v Hradci Králové. Státní podnik LČR se dále dělí na oblastní inspektoráty (OI) a Lesní správy (LS), které jsou tvořeny několika revíry.

Tab. 19 Seznam lesních správ LČR, s.p. Hradec Králové

Název	Adresa	Telefon	e-mail
OI Šumperk	Potoční 22, Šumperk 787 01	583 250 125	ol13@lesy-cr.cz
LS Javorník	Lidická 96, Javorník 790 70	584 440 127	ol121@lesy-cr.cz
LS Jeseník	Zámecké nám. 2, Jeseník 790 01	584 402 119	ol122@lesy-cr.cz
LS Loučná n. D.	Sportovní č. 406, Velké Losiny 788 15	583 248 441	ol123@lesy-cr.cz
LS Hanušovice	Osvobození 251, Hanušovice 788 33	583 231 271	ol124@lesy-cr.cz
LS Ruda n. M.	9. května 2, Ruda nad Moravou 789 63	583 236 364	ol125@lesy-cr.cz
LS Šternberk	Světlov 60, Šternberk 785 01	585 014 680	ol129@lesy-cr.cz
LS Prostějov	Riegrova 24, Prostějov 796 01	582 331 821	ol131@lesy-cr.cz
LS Bystřice p. H.	ul. Čs. brigády č. 81, Bystřice p. H. 768 61	573 378 280	ol134@lesy-cr.cz
LS Janovice	Zámecká 2, Janovice 793 42	554 283 043	ol104@lesy-cr.cz
LS Svitavy	Vančurova 1, Svitavy 568 02	461 530 951	ol161@lesy-cr.cz
LS Tišnov	Revoluční 680, Tišnov 666 01	549 410 020	ol144@lesy-cr.cz
VLS Lipník	Bratrská 359, Lipník nad Bečvou 751 31	581 724 111	divize@lipnik.vls.cz

Pro praktické řešení většiny situací jsou rozhodující Lesní správy a jejich vedoucí - lesní správci. Na ně je totiž přenesena většina pravomocí a i v případech, kdy si rozhodovací kompetenci ponechalo ředitelství v Hradci Králové, bývá stanovisko příslušného lesního správce nepominutelné. Pro posouzení konkrétního opatření přímo v porostu většinou správce přihlédne k názoru místního revírníka.

Než tedy orgán ochrany přírody definitivně naformuluje a uplatní své požadavky je výhodné zjistit předem stanovisko Lesní správy.

LČR mají do značné míry výsadní postavení v oboru (jsou vlivný hospodářský subjekt, ovlivňují ceny dříví, pronajímají honitby), ale nevykonávají **žádnou** státní správu lesů. Té se nejvíce blíží v případech, když jsou příslušným orgánem státní správy lesů (dříve OkÚ, nyní ORP) pověřeny výkonem funkce odborného lesního hospodáře pro vlastníky drobných lesů (do 50 ha výměry). Tuto činnost ale mohou vykonávat (a mnohde vykonávají) i jiné subjekty.

4.1.2.3. Ochrana přírody (stávající)

4.1.2.3.1. ZCHÚ

Zdrojem údajů o ZCHÚ jsou materiály ochrany přírody - vyhlašovací dokumentace, plány péče. Jsou proto uvedeny a zpracovány v jiných kapitolách.

4.1.2.3.2. ÚSES

Vymezení územních systémů ekologické stability je předmětem vývoje a upřesňování. Za závazné se považují ty návrhy, které prošly nějakou formou správního řízení - nejčastěji v rámci schvalování některého stupně územně plánovací dokumentace.

Aplikace návrhů ÚSES v lese se většinou omezuje na zapracování jejich limitů (hlavně dřevinné skladby) do lesních hospodářských plánů a osnov. K realizaci konkrétních návrhů (zásadní změny prostorového a časového uspořádání porostů) zpravidla nedochází. Důvodů je více - jistá "neukotvenost" SES v systému ochrany přírody, projekty bývají zhusta příliš neurčité, liší se názory na jejich odbornou úroveň, problematická bývá často realizace biokoridorů v lese. Obecným problémem (tedy nejen ve vztahu k SES) je již zmiňovaná dlouhodobost vývojového cyklu lesa (důsledky realizovaných opatření se projeví v řádech desítek až stovek let).

Protože biokoridory bývají vylišeny často pouze rámcově byly do níže uvedené tabulky zapracovány jen výměry biocenter. Převaha velkoplošných (regionálních a nadregionálních) prvků je lokalizována v lese a mechanické odříznutí jejich nelesních částí by postrádalo smysl, proto **byly použity jejich skutečné (celé) výměry**. Proto také bylo jejich procentické zastoupení vztaženo k **celým výměrám** ORP a bioregionů.

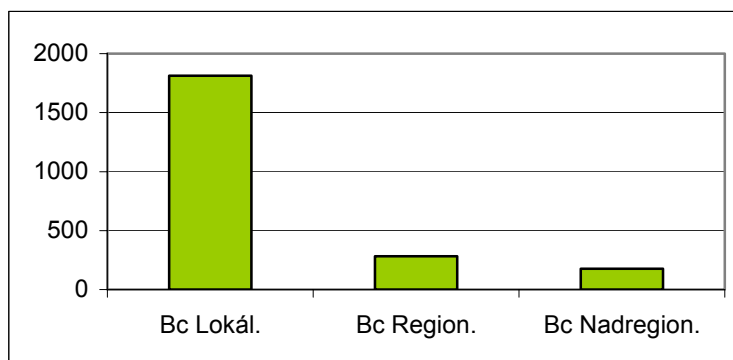
Tab. 20 Plocha biocenter USES v ha a v % (bez vojenských lesů)

ORP	Druh Bc							
	Bc Lokál.		Bc Region.		Bc Nadregion.		Sa	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
HRANICE	204	0,6	42	0,1	18	0,1	264	0,8
JESENÍK	361	0,5	51	0,1	49	0,1	461	0,6
KONICE	90	0,5	15	0,1	0	0,0	105	0,6
LIPNÍK N. B.	46	0,3	15	0,1	17	0,1	78	0,6
LITOVEL	72	0,3	15	0,1	21	0,1	108	0,4
MOHELNICE	61	0,3	6	0,0	3	0,0	70	0,4
OLOMOUC	165	0,2	27	0,0	15	0,0	207	0,3
PROSTĚJOV	129	0,2	14	0,0	12	0,0	155	0,3
PŘEROV	157	0,4	25	0,1	19	0,0	201	0,5
ŠTERNBERK	86	0,4	10	0,1	0	0,0	96	0,5
ŠUMPERK	300	0,3	51	0,1	20	0,0	371	0,4
UNIČOV	46	0,2	2	0,0	3	0,0	51	0,2
ZÁBŘEH	95	0,4	9	0,0	0	0,0	104	0,4
KRAJ	1812	0,4	282	0,1	177	0,0	2271	0,4

Tab. 21 Plocha biocenter USES v ha v % - bioregiony (bez vojenských lesů)

Bioregion	Druh Bc							
	Bc Lokál.		Bc Region.		Bc Nadregion.		Sa	
DRAHANSKÝ	258	0,4	26	0,0	3	0,0	287	0,5
HRANICKÝ	291	0,5	63	0,1	21	0,0	375	0,6
JESENICKÝ	355	0,4	72	0,1	9	0,0	436	0,5
KOJETÍNSKÝ	58	0,3	15	0,1	19	0,1	92	0,5
LITOVELSKÝ	110	0,2	18	0,0	34	0,1	162	0,3
NÍZKOJESENICKÝ	208	0,3	25	0,0	17	0,0	250	0,4
PODBESKYDSKÝ	41	1,0	7	0,2		0,0	48	1,2
PROSTĚJOVSKÝ	36	0,1	10	0,0	13	0,0	59	0,1
SVITAVSKÝ	6	1,4		0,0		0,0	6	1,4
ŠUMPERSKÝ	343	0,4	36	0,0	14	0,0	393	0,5
VIDNAVSKÝ	95	0,4	10	0,0	47	0,2	152	0,7
ŽDÁN.-LITENČICKÝ	11	0,2		0,0		0,0	11	0,2
KRAJ	1812	0,4	282	0,1	177	0,0	2271	0,4

Obr.20 Graf výměr jednotlivých kategorií biocenter na území Olomouckého kraje (v ha)

4.1.2.4. Přehled stanovišť a lesních společenstev

4.1.2.4.1. Přírodní lesní oblasti - LO

Přírodní lesní oblast zahrnují území s podobnými přírodními podmínkami, které spolu vývojově souvisí. Jsou lesnickou obdobou bioregionálního členění republiky a jsou vymezeny vyhláškou č.83/1996 Sb. Slouží jako východisko pro lesnické plánování, typologické mapování a genetickou klasifikaci lesních dřevin. Pro všechny lesní oblasti byly příslušnými pobočkami Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů (ÚHÚL) zpracovány Oblastní plány rozvoje lesů (OPRL). Tyto rozsáhlé elaboráty doporučují rámcové zásady hospodaření v lesích dle specifických podmínek jednotlivých lesních oblastí. Jejich analytická část je cenným zdrojem o přírodních podmínkách a lesním hospodářství oblasti.

V Olomouckém kraji jsou zastoupeny tyto přírodní lesní oblasti:

LO 25 - Orlické hory, LO 27 - Hrubý Jeseník, LO 28 - Předhoří Hrubého Jeseníku, LO 29 - Nízký Jeseník, LO 30 - Dražanská vrchovina, LO 31 - Českomoravské mazihoří, LO 32 - Slezská nížina, LO 34 - Hornomoravský úval, LO 36 - Středomoravské Karpaty, LO 37 - Kelečská pahorkatina, LO 39 - Podbeskydská pahorkatina.

Zastoupení lesních oblastí na území Olomouckého kraje je znázorněno na mapě lesnatosti. Je zde patrné, že hranice lesních oblastí se v severojižním směru blíží hranicím bioregionů, což je dokladem jejich vzájemné příbuznosti.

V dále uvedených tabulkách je zachycen procentický podíl jednotlivých lesních oblastí v bioregionech a ORP. Graf znázorňuje hektarovou výměru lesních oblastí v Olomouckém kraji.

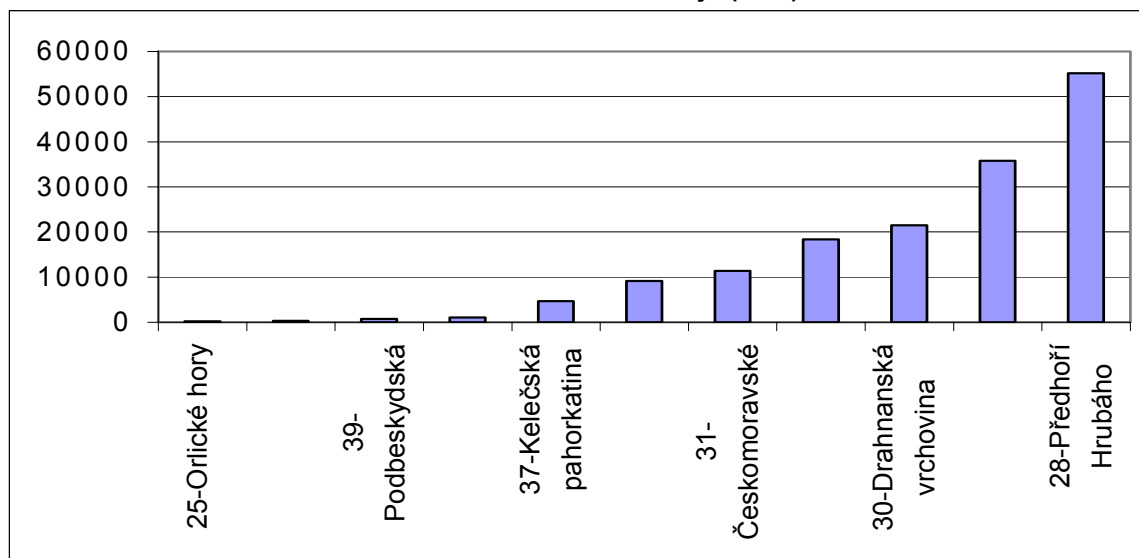
Tab. 22 Zastoupení přírodních lesních oblastí v % - bioregiony (bez vojenských lesů)

Bioregion	Lesní oblasti v %											
	25	27	28	29	30	31	32	34	36	37	39	Sa
DRAHANSKÝ					96,0	4,0						100,0
HRANICKÝ				28,3				7,4		58,9	5,4	100,0
JESENICKÝ		55,0	44,9				0,2					100,0
KOJETÍNSKÝ								100,0				100,0
LITOVSKÝ			0,2	3,7	0,4	1,4		94,3				100,0
NÍZKOJESENICKÝ			1,2	98,8								100,0
ORLICKOHORSKÝ	51,8					48,2						100,0
PODBESKYDSKÝ				38,5							61,5	100,0
PROSTĚJOVSKÝ					42,8			57,2				100,0
SVITAVSKÝ						100,0						100,0
ŠUMPEŘSKÝ		1,6	68,6			29,3		0,4				100,0
VIDNAVSKÝ			77,0				23,0					100,0
ŽDÁNICKO-LITENČICKÝ								1,5	98,5			100,0

Tab. 23 Zastoupení Přírodních lesních oblastí v % - ORP (bez vojenských lesů)

ORP	Lesní oblast											
	25	27	28	29	30	31	32	34	36	37	39	Sa
HRANICE				50,6				5,0		34,2	10,2	100,0
JESENÍK		36,0	61,5				2,4					100,0
KONICE					100,0							100,0
LIPNÍK n. B.				39,4				4,6		56,0		100,0
LITOVEL					64,9	0,6		34,5				100,0
MOHELNICE			12,0		4,8	74,5		8,7				100,0
OLOMOUC					97,4			1,5	1,1			100,0
PROSTĚJOV					97,4			1,5	1,1			100,0
PŘEROV				13,8				53,7	5,2	27,3		100,0
ŠTERNBERK				99,5				0,5				100,0
ŠUMPERK		44,4	53,9	1,5		0,1		0,1				100,0
UNIČOV			14,9	44,8				40,3				100,0
ZÁBŘEH	1,6		31,0			66,8		0,6				100,0
KRAJ	0,1	22,6	34,8	11,6	13,6	7,2	0,6	5,8	0,2	3,0	0,5	100,0

Obr. 21 Graf lesních oblastí na území Olomouckého kraje (v ha)

4.1.2.4.2. Vegetační lesní stupně - VLS

Lesy na celém území ČR, a tedy i na území Olomouckého kraje jsou na základě opakovaného terénního mapování rozříděny podle více méně jednotného typologického systému ÚHUL. Obdobnou klasifikaci území (ovšem dle jiných kritérií) provádí v současnosti ochrana přírody v rámci programu NATURA 2000 (mapování biotopů).

Základní mapovací jednotkou lesnické typologie je **lesní typ**. Lesní typy jsou základní jednotkou růstových podmínek lesa a dále se podle ekologické příbuznosti (půdní a klimatické, příbuzné fytocenosy) sdružují do vyšších jednotek - **souborů lesních typů (SLT)**. Soubory lesních typů byly uspořádány do tabulky, ve které jsou ve sloupcích uvedeny **ekologické řady**, v řádcích **vegetační lesní stupně (VLS)**.

Protože souborů lesních typů je v daném území velké množství (souhrnná tabulka by byla nepřehledná), byly pro charakteristiku stanovišť použity právě ekologické řady a lesní vegetační stupně.

Vegetační lesní stupně byly vymezeny na základě Zlatníkova rozdělení a vyjadřují závislost vegetace na klimatických podmínkách měnících se s nadmořskou výškou (u zonálních společenstev), nebo s terénními a půdními vlastnostmi stanoviště (azonální společenstva).

Jako vůdčí (klimaxové) dřeviny byly využity dub, buk, jedle, kleč. Podle afinity těchto dřevin ke stanovištím živné a kyselé řady byla sestavena následující stupňovitá řada.

Tab. 24 Přehled VLS v Hercynské oblasti (podle Plívy 1991)

číslo	název VLS	obvyklá nadm. výška v m. n. m.
1.	dubový	do 350
2.	bukodubový	350-400
3.	dubobukový	400-550
4.	bukový	550-600
5.	jedlobukový	600-700
6.	smrkobukový	700-900
7.	bukosmrkový	900-1500
8.	smrkový	1050-1350
9.	klečový	nad 1350
0.	borový - mimo stupňovitost	

V následujících přehledech je zachyceno zastoupení LVS v ORP a v bioregionech.

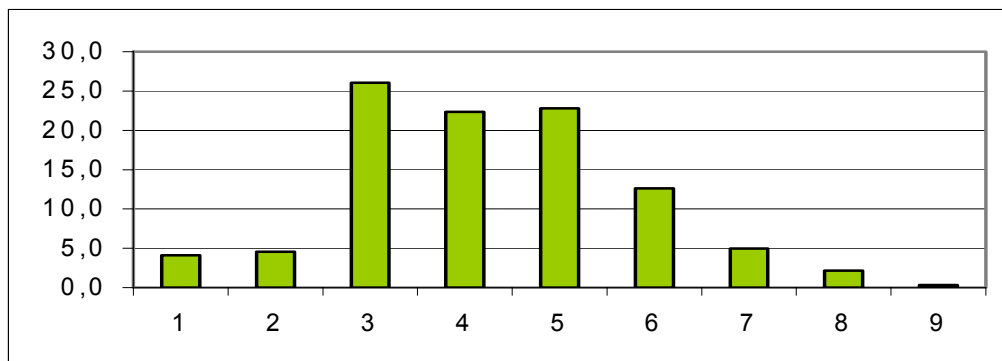
Tab. 25 Zastoupení lesních vegetačních stupňů v % (bez vojenských lesů) - ORP

ORP	VLS										
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Sa
HRANICE		4,6	1,0	36,2	58,2						100
JESENÍK	0,2	0,2	0,2	13,0	18,0	36,8	20,8	8,6	2,0	0,4	100
KONICE		0,3	1,8	13,1	51,6	32,7	0,4				100
LIPNÍK n. B.		1,5	2,3	68,0	28,2						100
LITOVEL		22,0	13,9	46,3	17,8						100
MOHELNICE		0,8	6,7	68,1	24,4						100
OLOMOUC		19,8	10,0	54,1	14,8	1,3					100
PROSTĚJOV	0,0	3,5	22,7	28,1	7,3	28,2	10,3				100
PŘEROV		53,0	30,1	16,9	0,0						100
ŠTERNBERK		0,5	1,7	34,6	42,5	20,7					100
ŠUMPERK	0,2	0,0	0,1	11,5	19,9	31,0	22,0	9,1	5,5	0,7	100
UNIČOV		5,8	37,8	42,7	12,3	1,3					100
ZÁBŘEH		0,6		66,3	30,1	2,8	0,3				100
KRAJ	0,1	4,1	4,6	26,0	22,3	22,8	12,6	5,0	2,2	0,3	100

Tab. 26 Zastoupení lesních vegetačních stupňů v % (bez vojenských lesů) - bioregiony

bioregion	VLS										
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	Sa
DRAHANSKÝ	0,0	1,2	11,6	41,1	22,4	19,2	4,4				100
HRANICKÝ		4,4	17,0	61,0	17,7						100
JESENICKÝ	0,1			2,8	12,9	38,4	28,0	11,8	5,2	0,7	100
KOJETÍNSKÝ		99,8	0,1	0,0							100
LITOVELSKÝ		52,3	40,1	7,5							100
NÍZKOJESENICKÝ		0,0	1,4	39,8	48,5	10,3					100
ORLICKOHORSKÝ					30,5	61,8	7,7				100
PODBESKYDSKÝ		0,0	1,2	57,5	41,3						100
PROSTĚJOVSKÝ		30,9	60,7	8,3							100
SVITAVSKÝ				30,7	69,3						100
ŠUMPERSKÝ	0,3	0,0	0,4	43,3	35,5	17,4	3,1				100
VIDNAVSKÝ		2,0	1,7	89,5	6,4	0,4					100
ŽDÁN.-LITENČICKÝ		0,4	94,4	5,2							100
KRAJ	0,1	4,1	4,5	25,7	22,2	23,2	12,8	4,9	2,1	0,3	100

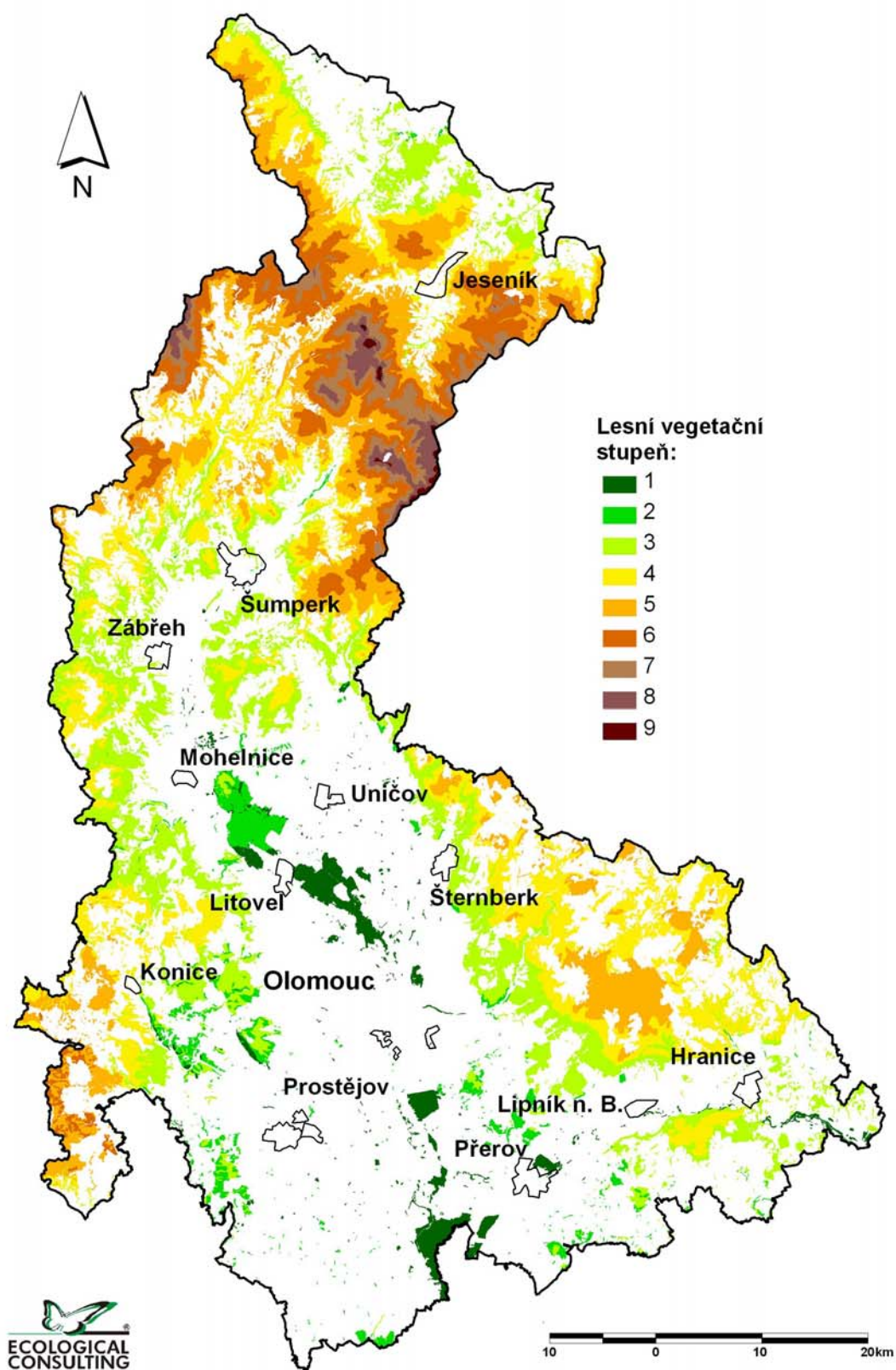
Obr. 22 Graf zastoupení VLS (v %)

Na území Olomouckého kraje dominují dubobukový, bukový a jedlobukový lesní vegetační stupeň, které dohromady zaujímají přes 70% výměry lesů. Převažující jsou tedy **stanoviště příznivá pro buk**. Relativně nižší zastoupení lesních stanovišť s převahou **dubu** je způsobeno jejich zemědělským využíváním. Přirozená stanoviště s vyšším podílem **smrku** jsou rozmístěna v Jeseníkách a nejvyšších partiích Dražanské vrchoviny.

Názorný přehled o vegetační stupňovitosti Olomouckého kraje dává přiložená mapa.

Obr. 23 Lesní vegetační stupně na území Olomouckého kraje

4.1.2.4.3. Ekologické řady

Do ekologických řad jsou sdruženy stanoviště podle své příbuznosti (zásobení živinami, extrémností polohy, ovlivnění vodou) a podle příbuzné vegetace. Jejich převažující vlastnosti jsou dobře vyjádřeny jejich názvy. Níže uvedený přehled zachycuje které soubory lesních typů byly sdruženy do řad a v jakém vztahu jsou ekologické řady k lesním společenstvům z hlediska vývoje ke klimaxu.

Soubory lesních typů - SLT																									
ř a d a	azonální (nevyvinutá)									zonální (klimaxová)								azonální (ovlivněná vodou)							
	přechodná			extrémní			exponov.			kyselá			živná				oglejená				podmáč.			lužní	
	W	C	X	Z	Y	J	A	F	N	M	K	I	S	B	H	D	V	O	P	Q	T	G	R	L	U

V tabulkových přehledech je uvedeno procentické zastoupení ekologických řad v bioregionech a v ORP.

Dále je zařazen graf znázorňující relativní zastoupení ekologických řad v celém Olomouckém kraji.

Přehled o plošném rozložení ekologických řad v popisovaném území dává přiložená mapa.

Tab.27 Ekologické řady v % - bioregiony

bioregion	řada %								
	přecho dná	extrém ní	expono vaná	kyselá	živná	oglejen á	podmá čená	lužní	Sa
DRAHANSKÝ	4,1	0,7	4,3	36,4	44,2	7,5	0,5	2,1	100,0
HRANICKÝ	0,5	0,4	2,7	1,5	81,0	5,1	0,2	8,6	100,0
JESENICKÝ	0,0	4,5	18,9	21,7	47,0	5,5	0,7	1,7	100,0
KOJETÍNSKÝ	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	3,5	96,2	100,0
LITOVELSKÝ	0,3	0,1	0,5	1,5	29,1	15,7	2,8	50,0	100,0
NÍZKOJESENICKÝ	0,3	0,8	11,1	2,7	74,9	6,3	0,3	3,8	100,0
ORLICKOHORSKÝ	0,0	0,0	0,0	14,0	78,1	3,8	4,0	0,0	100,0
PODBESKYDSKÝ	0,0	0,1	2,6	0,0	87,8	2,3	0,0	7,1	100,0
PROSTĚJOVSKÝ	3,2	0,0	1,1	11,7	55,1	0,9	0,4	27,6	100,0
SVITAVSKÝ	0,0	0,0	0,9	7,5	88,3	3,0	0,0	0,2	100,0
ŠUMPERSKÝ	0,7	0,5	6,9	14,2	71,6	3,7	0,0	2,4	100,0
VIDNAVSKÝ	4,3	2,7	10,0	30,0	29,6	11,6	0,8	11,1	100,0
ŽDÁN.-LITENČICKÝ	0,0	0,0	0,0	0,0	94,6	0,0	0,0	5,4	100,0
KRAJ	0,9	2,3	10,9	18,3	55,0	5,9	0,6	6,1	100,0

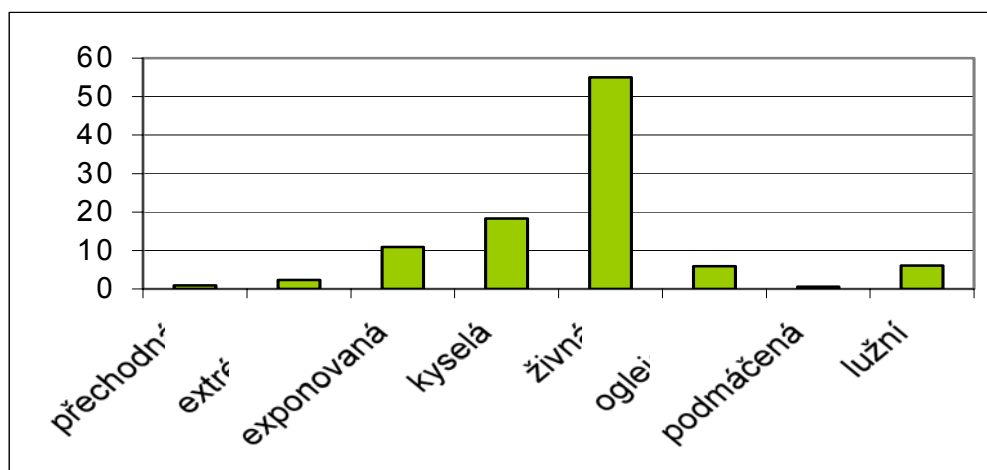
Tab.28 Ekologické řady v % - ORP

bioregion	řada %								
	přecho dná	extrém ní	expono vaná	kyselá	živná	oglejen á	podmá čená	lužní	Sa
HRANICE	0,5	0,5	8,1	0,0	76,9	4,1	0,3	9,6	100,0
JESENÍK	0,5	3,0	15,1	21,2	50,2	6,1	0,9	3,1	100,0
KONICE	1,8	0,7	4,0	49,2	35,7	5,6	0,4	2,7	100,0
LIPNÍK N. B.	0,3	0,7	4,4	0,2	83,9	5,1	0,0	5,4	100,0
LITOVEL	4,0	0,5	6,2	22,2	37,0	6,3	0,4	23,4	100,0

MOHELNICE	1,3	0,4	1,5	21,2	69,5	3,6	0,1	2,4	100,0
OLOMOUC	0,7	0,7	3,8	12,8	55,5	4,8	1,7	20,0	100,0
PROSTĚJOV	4,0	0,6	2,0	30,3	47,3	12,7	1,1	2,1	100,0
PŘEROV	0,1	0,0	0,2	0,0	43,1	1,1	1,7	53,7	100,0
ŠTERNBERK	0,0	0,4	12,8	0,3	70,3	10,3	0,7	5,1	100,0
ŠUMPERK	0,3	4,3	15,9	18,6	54,3	4,4	0,3	1,7	100,0
UNIČOV	0,3	0,1	4,9	11,4	60,6	15,7	0,3	6,8	100,0
ZÁBŘEH	0,6	0,2	6,2	12,6	72,9	4,9	0,3	2,2	100,0
KRAJ	0,9	2,3	10,9	18,3	55,0	5,9	0,6	6,1	100,0

Ze shromážděných údajů je zřejmé, že v lesích Olomouckého kraje dominují stanoviště dobře až velmi dobře zásobené živinami, řady **živná** (55%), **lužní** (6%) a **oglejená** (6%). Jsou zde velmi dobré podmínky nejen produkční, ale zejména i předpoklady pro existenci druhově pestrých lesních společenstev. Také kamenitá, na svazích se vyskytující **exponovaná** stanoviště (11%), mívají zpravidla dobré bonity, jsou však silně ohrožena erozí.

Obr. 24 Graf zastoupení jednotlivých ekologických řad (v %) na území Olomouckého

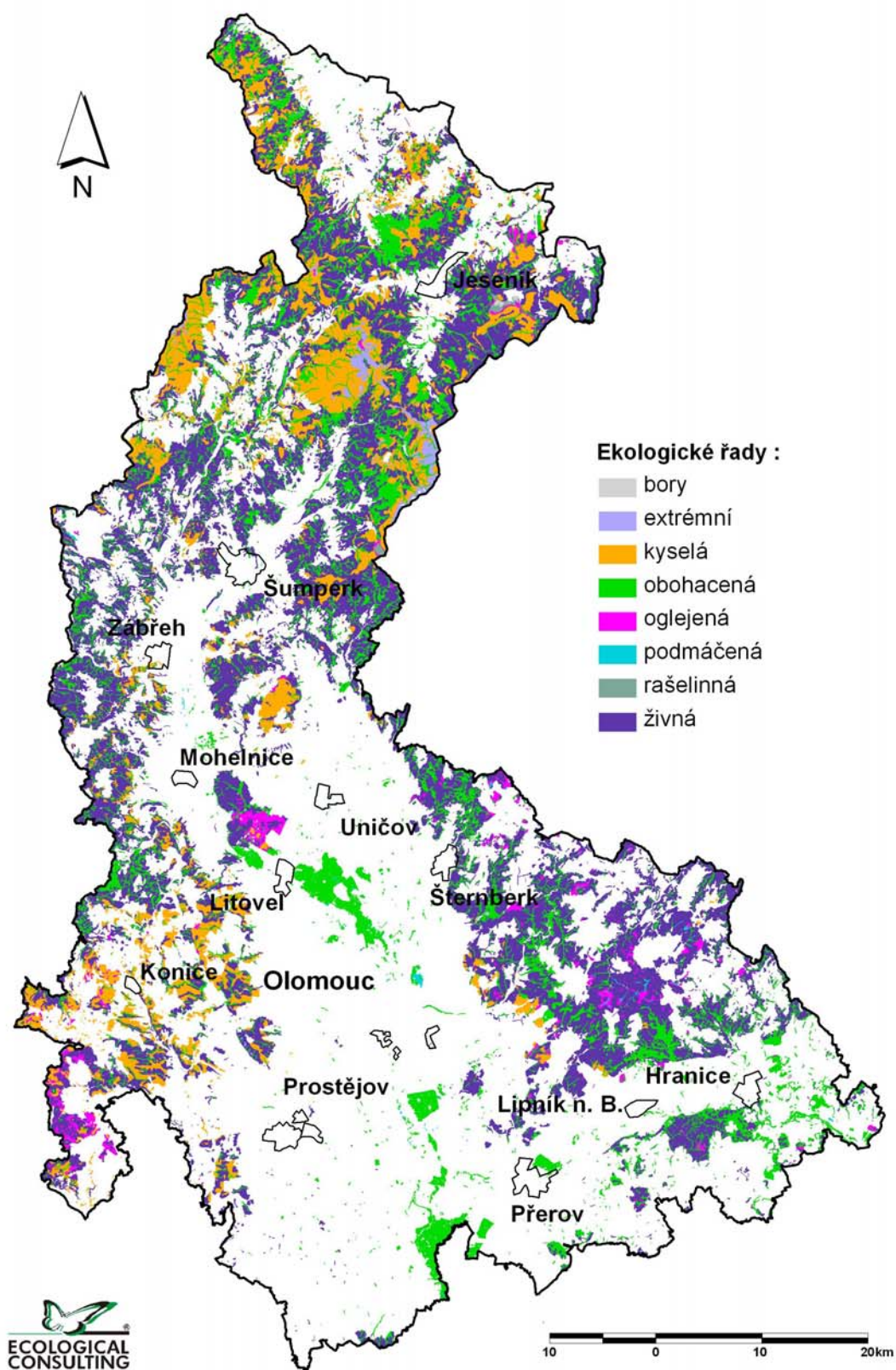

kraje

Na živiny chudší kyselá řada se nachází na cca 18% výměry lesů.

Zbývající řady **podmáčená**, **extrémní** a **přechodná** jsou plošně (a tedy i z hlediska produkce) zanedbatelné. Pro svoji výjimečnost mají ale značný význam z hlediska ochrany přírody, často vytváří unikátní ekosystémy, a jsou tak nositeli diverzity v krajině.

Obr. 25 Ekologické řady na území Olomouckého kraje

4.1.2.4.4. Lesní společenstva - potenciální

Východiskem úvah o přírodě blízkém obhospodařování lesních porostů, zejména o managementu chráněných území, jsou poznatky o vývoji přirozených lesních společenstev. Pro modelování vývoje přírodních lesů používá Míchal (1991) **velkého vývojového cyklu** (popisuje vývoj lesa od holé plochy ke konečnému - klimaxovému stadiu, vystřídá se při něm mnoho generací různých dřevin) a **malého vývojového cyklu** (od obnovy jedné generace po fázi obnovy další generace, má tři vývojová stadia).

Délky vývojových cyklů a jejich stadií se liší a lze je sledovat jen u společenstev **klimaxových dřevin zonálních stanovišť** (Plíva 2000).

U **dubových** společenstev odhaduje Plíva délku cyklu v průměru na **300 let (až 500)**, u **buku** (v Karpatech) na průměrně **230-250 let**. Pro **smíšené porosty buku, jedle a smrku**, které by v horských oblastech Olomouckého kraje přirozeně převládaly, odhaduje délku vývojového cyklu na **350 - 400 let**. Zhruba stejné období očekává při vývoji přirozených vysokohorských smrkových lesů.

Dubová společenstva na zonálních stanovištích (řady kyselé a živné) byla původně tvořena smíšenými listnatými lesy s převahou dubu zimního. Slunný charakter dubu jej předurčuje pro horní etáž. Pokud se vytvoří řídká, nesouvislá klenba umožní vznik bohatě členěných spodních pater stinných dřevin.

V Olomouckém kraji mají významný podíl zastoupení též (v ČR v souvislé ploše vzácná) **lužní společenstva dubu letního**. Tvoří jádro CHKO LP, PR Království a Žebračka. Plíva tyto jejich stanoviště (ekologickou řadu lužní a oglejenou) řadí mezi azonální. S tím také souvisí spory kolem jejich zařazení do VLS. Tato stanovitě plynule přecházejí do zonálních stanovišť řady živné. Na jejich původní výstavbu a podíl ostatních dřevin (zejména jilmu a jasanu) jsou mezi odborníky různé názory.

V kraji plošně zcela převažují stanoviště 3-6 VLS, v původních lesích obsazená plynulou škálou více či méně smíšených i vrstevnatých společenstev s hlavní dřevinou **bukem a s postupně narůstajícím podílem jedle a smrku**.

Horské lesy Jeseníků jsou řazeny do převážně do 7. a 8. VLS, na cca 0,3% plochy byl vymapován 9. VLS. V těchto společenstvech převládá **smrk**, doprovázený nejprve bukem a jedlí, výše klenem a v nejvyšších partiích postupně doplňovaný jeřábem.

Potenciální stanoviště **neklimaxových dřevin** zaujímají asi jednu čtvrtinu lesa v kraji. Diskutabilní **bory** (nultý VLS) nejsou prakticky zastoupeny. **Javořiny** na svahových,

suťových stanovištích by hypoteticky měly zaujímat asi 10% současných lesů. Vyznačují se bohatou strukturou s vysokým podílem habru, lípy jilmu a jasanu. Délka jejich vývoje je dána životností převládajících **klen a jilm cca 400 let, jasan 250, javor mléč 150-200 let**. Oglejená stanoviště jsou převážně tvořena **dubinami** (jedlovými, březovými, lipovými). **Olšiny** jsou roztroušeny v malých výměrách podél vodotečí.

Při stanovení zásad hospodaření s plně výnosovými i nějakým způsobem chráněnými lesy je nutné brát v úvahu kromě současných názorů na druhovou a prostorovou strukturu původních společenstev, také **uvedené délky přírodních procesů**. Právě s ohledem na tyto doby je třeba posuzovat smysluplnost všech uvažovaných opatření.

4.1.2.5. Dřevinná a věková skladba

4.1.2.5.1. Zastoupení dřevin

Dřeviny jsou dominantní složkou lesního ekosystému. Svou přítomností na stanovišti ovlivňují nejen bylinné patro a faunu biotopu, ale i fyzikální a chemické složení půdy (kořenový systém, chemické působení opadu). Jejich zásadní význam je zapříčiněn zejména dlouhověkostí a rozměry (většinová součást biomasy). Jejich přítomností je často přímo podmíněna existence jiných organismů (symbionti, paraziti, mykorrhiza). Zdravotní stav a zastoupení lesních dřevin je také nejvíce vnímán laickou veřejností.

Aktuální zastoupení lesních dřevin je uvedeno v příložených tabulkách a grafu. Dřeviny, které se v hospodářských plánech vyskytují bez číselného zastoupení nebylo možno podchytit. Druhy s nepatrným zastoupením byly v případě výskytu příbuzného druhu přiřazeny do jedné skupiny (topoly + topol černý + linda + osika, duby + dub červený, javory + javor jasanolistý + klen + babyka, olše + olše zelená, borovice + borovice černá + blatka, smrky + omorika + smrk pichlavý). Zbývající druhy byly zahrnuty do ostatních listnáčů (vrba, třešeň, ořešák černý, kaštan, jeřáb, jilm, jíva, akát, keře) a ostatních jehličnanů (kosodřevina, douglaska). Jejich minoritní postavení dokládá skutečnost, že ani při této agregaci nedosáhly jednoprocentního zastoupení. Důvodem sdružování je přehlednost výstupů a limity grafického zobrazení.

Analytická část

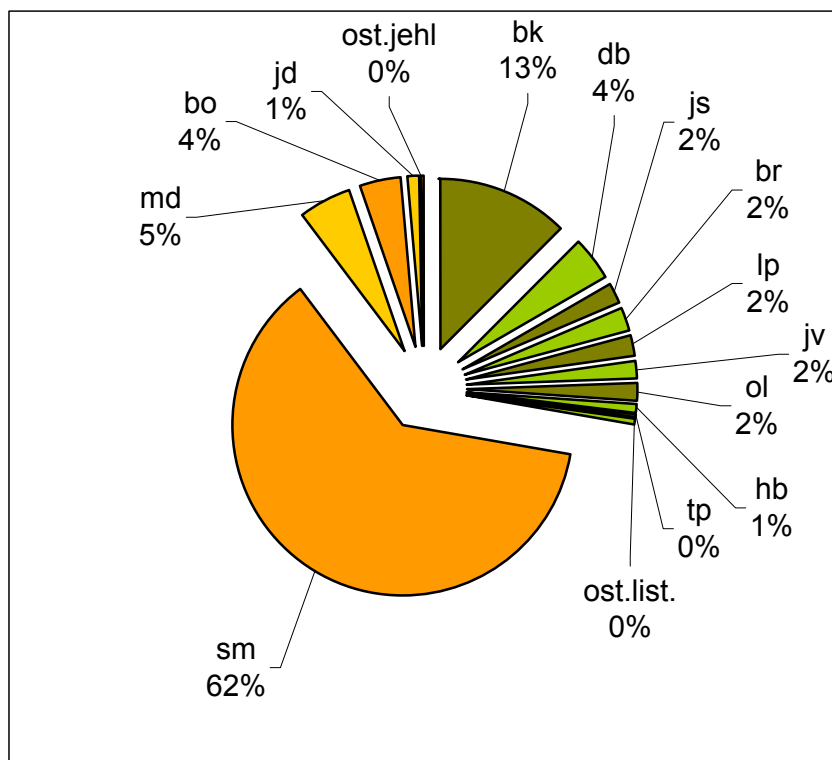
Tab. 29 Zastoupení dřevin v ha - ORP

ORP	Dřevina														Sa			
	bk	db	js	bř	lp	jv	ol	hb	tp	ost.list.	sm	md	bo	jd	ost.jehl.	jd	ost.jehl.	Sa
HRANICE	841	566	216	265	364	46	228	220	95	106	4401	587	242	277	22	277	22	8476
JESENÍK	7762	487	427	685	419	622	717	63	29	79	29012	972	889	119	68	119	68	42350
KONICE	424	69	32	51	7	51	34	42	7	15	3585	584	586	117	19	117	19	5623
LIPNÍK n. B.	492	328	110	118	149	71	71	126	11	22	2780	366	166	53	3	53	3	4866
LITOVEL	659	1045	752	92	379	151	171	192	68	25	2887	475	794	99	7	99	7	7796
MOHELNICE	569	222	41	99	131	51	52	132	8	11	3945	491	553	93	18	93	18	6416
OLOMOUC	2265	1613	748	446	662	477	256	256	97	53	11617	1073	977	306	10	306	10	20856
PŘEROV	25	788	863	182	398	132	108	124	148	107	455	92	142	5	2	5	2	3571
PROSTĚJOV	366	608	72	60	53	73	67	61	42	112	4655	571	1348	161	21	161	21	8270
ŠTERNBERK	706	290	104	66	209	379	89	62	12	17	3598	201	93	184	7	184	7	6017
ŠUMPERK	5777	247	318	1236	286	960	696	135	44	101	34870	2222	386	358	76	358	76	47712
UNIČOV	337	603	65	122	274	87	75	108	23	22	1066	201	127	97	4	97	4	3211
ZÁBŘEH	1751	92	56	84	47	134	115	81	9	19	5479	884	539	198	21	198	21	9509
KRAJ	21974	6958	3804	3506	3378	3234	2679	1602	593	689	108350	8719	6842	2067	278	2067	278	174673

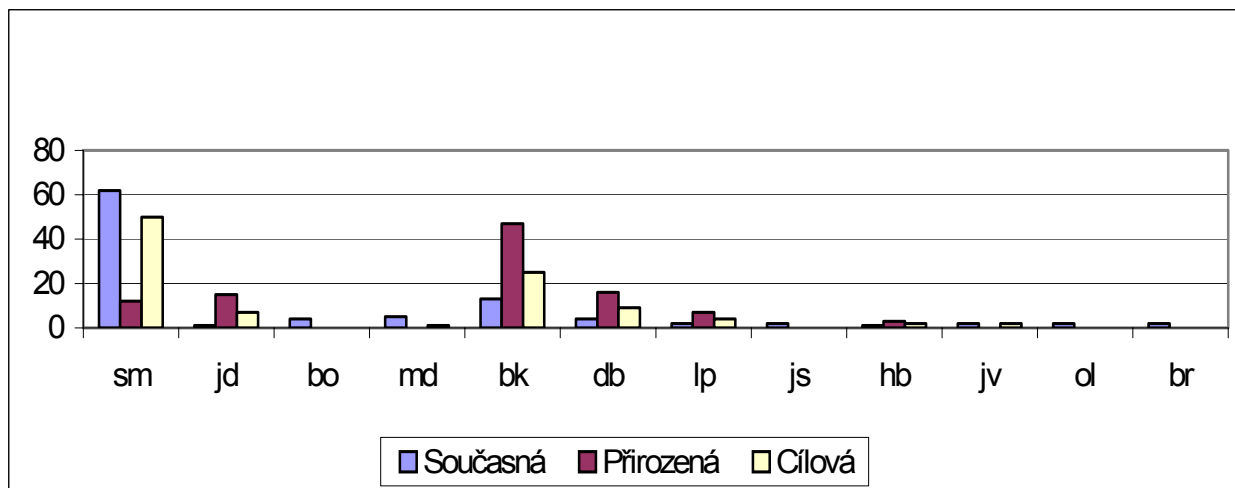
Tab. 30 Zastoupení dřevin v ha - bioregiony

bioregion	Dřevina														Sa			
	bk	db	js	bř	lp	jv	ol	hb	tp	ost.list.	sm	md	bo	jd	ost.jehl.	jd	ost.jehl.	Sa
DRAHANSKÝ	1482	1043	185	128	109	213	125	203	26	107	11855	1865	3258	389	50	389	50	21038
HRANICKÝ	642	993	431	410	451	87	201	284	120	148	3451	668	458	60	16	60	16	8420
JESENICKÝ	10879	146	494	1125	259	971	866	15	18	108	48874	1491	298	182	124	182	124	65850
KOJETÍNSKÝ	0	794	830	14	463	97	98	63	169	71	63	8	6	0	0	0	0	2676
LITOVELSKÝ	100	1819	957	228	741	146	302	253	135	44	664	225	154	7	2	7	2	5777
NÍZKOJESENICKÝ	4146	1352	535	611	748	1009	315	450	33	38	19683	1560	693	863	30	863	30	32066
ORLICKOHOŘSKÝ	25	0	1	4	1	7	12	0	0	1	239	10	0	2	0	2	0	302
PODBESKYDSKÝ	5	52	29	19	42	8	15	22	4	3	198	11	15	12	0	12	0	435
PROSTĚJOVSKÝ	2	27	21	9	11	8	15	4	33	63	35	12	74	1	0	74	1	315
ŠUMPERSKÝ	4405	356	250	742	268	628	494	229	36	86	21354	2646	1276	537	49	537	49	33356
SVITAVSKÝ	56	1	1	3	4	2	5	3	0	0	284	30	12	5	1	5	1	407
VIDNAVSKÝ	227	334	65	124	246	58	226	50	14	13	1572	186	596	9	5	9	5	3725
ŽDÁN.-LITENČICKÝ	4	40	5	90	35	6	27	4	8	8	78	8	2	0	0	2	0	307
KRAJ	21974	6958	3804	3506	3378	3234	2679	1602	593	689	108350	8719	6842	2067	278	2067	278	174673

Obr.26 Graf zastoupení druhů dřevin (v %) na území Olomouckého kraje (jehličnaté dřeviny znázorněny odstíny hnědé, listnáče zeleně).

Obr. 27 Graf porovnání dřevinných skladeb (v %) na území Olomouckého kraje

- **Současná dřevinná skladba** je stanovena na základě skutečnosti v porostech ke dni platnosti OPRL a LHP.
- **Přirozená dřevinná skladba** byla stanovena na základě rekonstrukce původních společenstev v souborech lesních typů a vypočtena dle jejich vymapovaného výskytu.
- **Cílová druhová skladba** je součtem ploch dřevin stanovených (v OPRL, LHP) pro jednotlivé hospodářské soubory. Vychází z ekologických nároků dřevin a reálného stavu v porostech.

Na první pohled je zřejmé nepřiměřeně vysoké zastoupení **smrku**, jehož historické příčiny byly nastíněny v předchozích kapitolách. Tento přebytek smrkových porostů je současně důvodem deficitu listnáčů. **Zvýšení podílu listnáčů** je považováno za hlavní prioritu při obnově porostů. Zvláštní postavení zaujímá **modřín**, jehož původní rozšíření bylo dle odborníků nepatrné. V podmínkách Olomouckého kraje vykazuje širokou ekologickou valenci a vitalitu. Svým vlivem na stanoviště se blíží listnáčům a jeho zastoupení v nižších a středních polohách nesporně zvyšuje diverzitu a odolnost porostů.

Příčiny odumírání **jedle** v minulém století nejsou spolehlivě určeny. Zlepšení jejího zdravotního stavu a poměrně dobré výsledky obnovy potvrzují souvislost s poklesem imisního zatížení.

Porostní typy jsou jiným vyjádřením dřevinné struktury porostů. Zatímco dřevinná skladba zachycuje skutečný plošný podíl dřevin v porostech, porostní typy třídí porosty podle převažující dřeviny a vyjadřují tak zvýrazněný vliv dominantní dřeviny v jednotlivých porostech.

V tabulkách je uvedeno procentické zastoupení hlavních porostních typů v bioregionech a ORP. Graf znázorňuje zastoupení porostních typů v Olomouckém kraji.

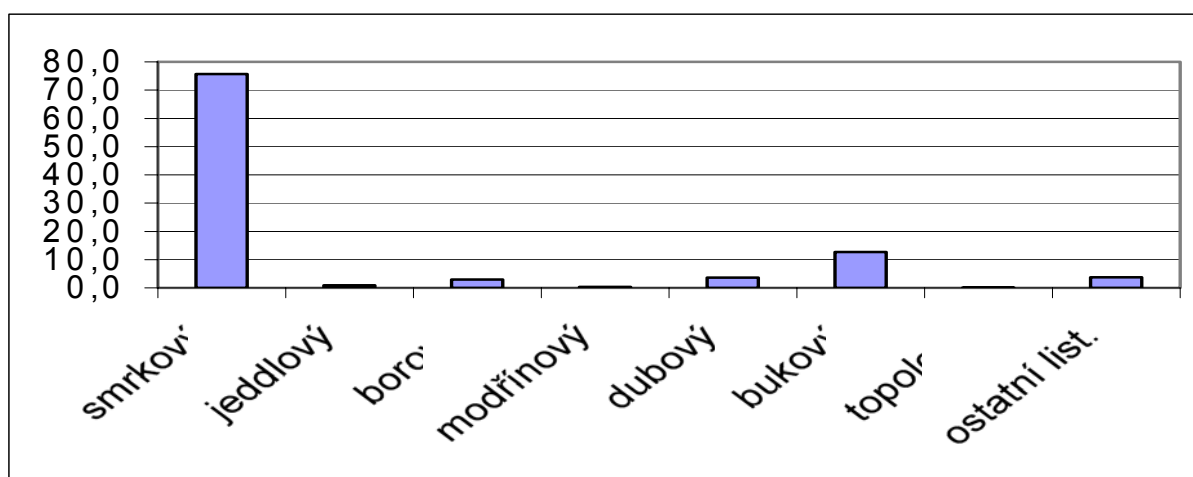
Tab. 31 Přehled porostních typů v % - ORP (bez vojenských lesů)

ORP	Porostní typ								Sa
	1. smrkový	2. jedlový	3. borový	4. modřínový	5. dubový	6. bukový	0., 7. ost.l.	8. topolový	
HRANICE	69,8			1,8	3,7	11,8	12,2	0,7	100
JESENÍK	82,4					17,6			100
KONICE	83,1	0,4	6,5		0,5	7,7	1,8		100
LIPNÍK N. B.	67,0		1,9		10,1	12,4	7,4	1,2	100
LITOVEL	46,8		7,8		20,6	11,6	12,6	0,6	100
MOHELNICE	78,7	0,2	4,8	0,3	2,5	10,3	3,2		100
OLOMOUC	55,1	3,1	7,7		12,7	7,5	13,1	0,9	100
PROSTĚJOV	72,3		14,1		6,2	5,1	2,2	0,2	100
PŘEROV	17,0		3,1	0,2	25,8	4,8	47,3	1,9	100
ŠTERNBERK	71,1	2,9	0,9	0,0	2,9	18,1	4,0	0,1	100
ŠUMPERK	85,8	1,8	1,2	0,1	0,1	10,1	0,9		100
UNIČOV	43,0		4,0	0,0	20,6	17,8	14,5	0,2	100
ZÁBŘEH	75,7		2,9	3,4		16,5	1,5		100
KRAJ	75,7	0,9	2,9	0,4	3,6	12,7	3,8	0,2	100

Tab.32 Přehled porostních typů v % (bez vojenských lesů)

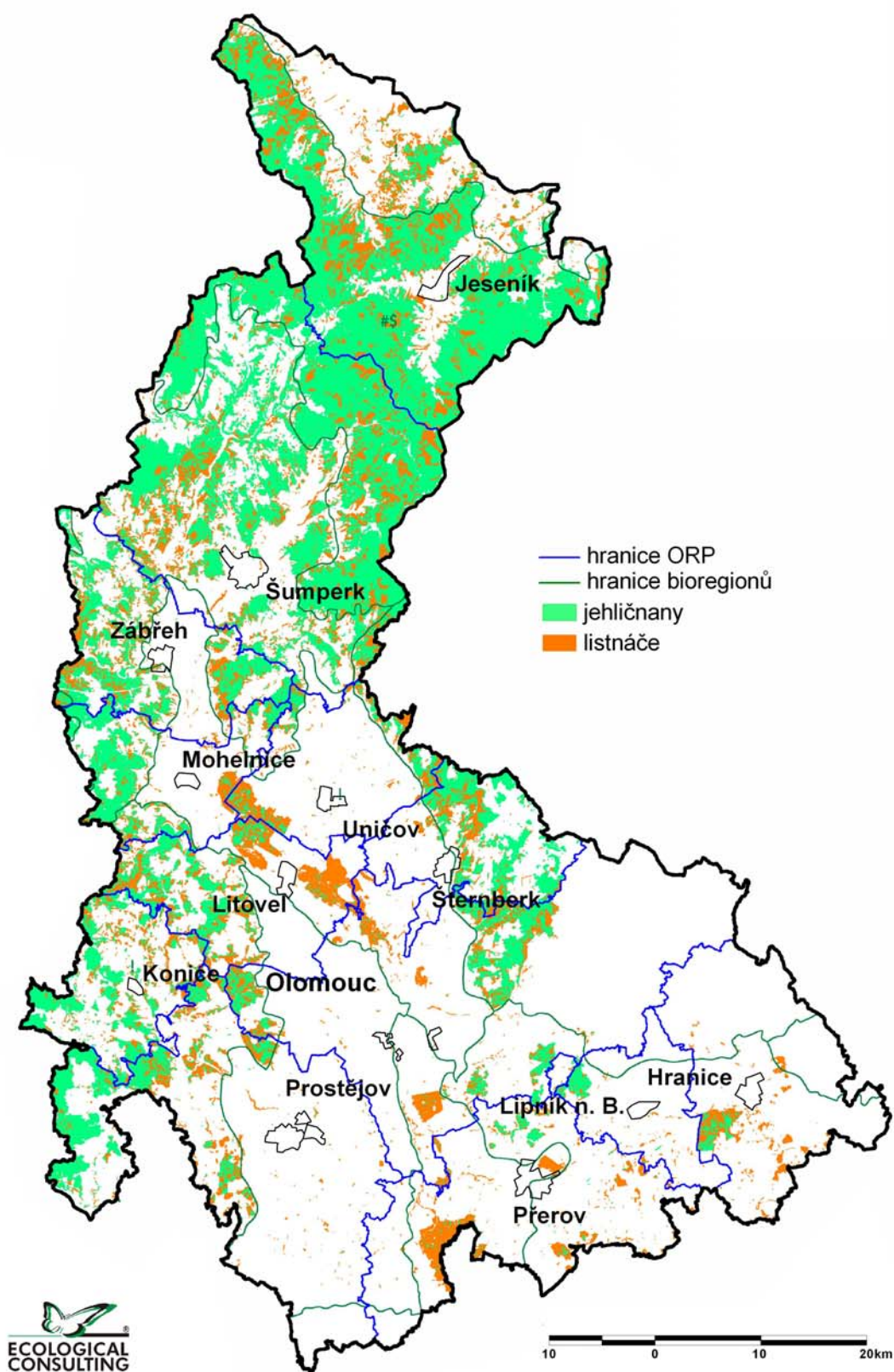
Bioregion	Porostní typ								Sa
	1. - smrko vý	2. - jedlový	3. - borový	4. - modřín ový	5. - dubový	6. - bukový	0., 7. - ostatní list.	8. - topolový	
DRAHANSKÝ	74,2	0,1	11,7	0,0	3,7	8,7	1,6	0,0	100
HRANICKÝ	56,6	0,0	3,3	1,3	8,1	12,9	16,8	1,0	100
JESENICKÝ	83,6	1,2	0,1	0,1	0,0	14,6	0,4	0,0	100
KOJETÍNSKÝ	2,1	0,0	0,0	0,0	37,2	0,0	58,0	2,7	100
LITOVELSKÝ	17,1	0,0	2,1	0,0	44,2	3,7	31,2	1,7	100
NÍZKOJESENICKÝ	70,1	3,3	2,1	0,0	2,5	18,8	3,2	0,0	100
ORLICKOHORSKÝ	87,6	0,0	0,5	0,0	0,0	7,9	3,9	0,0	100
PODBESKYDSKÝ	71,4	0,0	0,0	0,0	6,8	1,7	19,7	0,4	100
PROSTĚJOVSKÝ	18,8	0,0	19,7	0,0	17,5	1,3	34,1	8,6	100
SVITAVSKÝ	89,6	1,2	0,2	0,0	0,0	7,9	1,0	0,0	100
ŠUMPERSKÝ	82,4	0,0	3,3	1,1	0,2	11,4	1,5	0,0	100
VIDNAVSKÝ	74,1	0,0	1,1	0,1	1,7	14,0	8,8	0,1	100
ŽDÁN.-LITENČICKÝ	25,7	0,0	0,0	0,0	3,0	0,3	70,7	0,3	100
KRAJ	75,0	0,8	2,8	0,4	3,5	12,7	4,5	0,2	100

Obr.28 Graf porostních typů (v %) na území Olomouckého kraje

V přehledech je zvýrazněno dominantní postavení smrku jakožto hlavní porostotvorné dřeviny. Tato závislost se dále promítá do zařazení do "cílových hospodářských souborů" (viz. kapitola současné lesní hospodářství). Kromě smrkového je pouze bukový porostní typ zastoupen ve všech ORP.

Obr. 29 Zastoupení listnáčů a jehličnanů v lesních porostech na území Olomouckého kraje

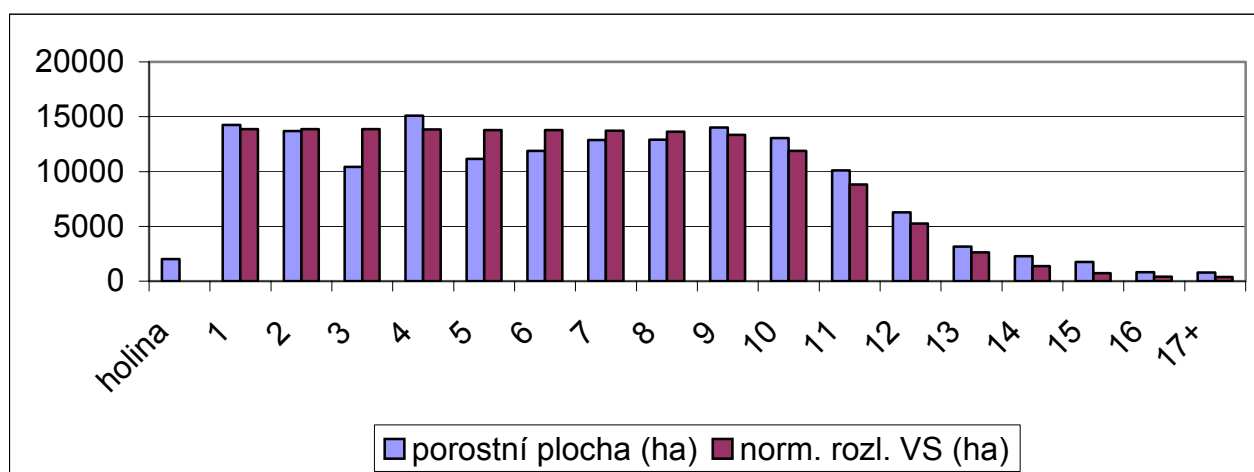
4.1.2.5.2. Zastoupení věkových stupňů

Věkové stupně jsou desetileté věkové intervaly, označené podle horní hranice. - Např. **4. - čtvrtý věkový stupeň** zahrnuje porosty stáří 31 - 40 let. Zastoupení věkových stupňů vyjadřuje věkovou strukturu porostů. Je k dispozici pouze v souhrnné formě za celý Olomoucký kraj.

Tab. 33 Přehled rozložení věkových stupňů - kraj (bez vojenských lesů)

Věkový stupeň (VS)	holina	1	2	3	4	5	6	7	8
porostní plocha (ha)	2014	14241	13697	10426	15091	11166	11896	12875	12892
podíl ploch VS (%)	1,3	9,1	8,8	6,7	9,6	7,1	7,6	8,2	8,2
norm. rozl. VS (ha)	-	13861	13861	13858	13832	13785	13772	13732	13637
odch. od normal. (%)	-	2,7	-1,18	-24,8	9,1	-19,0	-13,6	-6,2	-5,5

Věkový stupeň (VS)	9	10	11	12	13	14	15	16	17+
porostní plocha (ha)	14016	13058	10112	6279	3140	2279	1765	818	779
podíl ploch VS (%)	9,0	8,3	6,5	4,0	2,0	1,5	1,1	0,5	0,5
norm. rozl. VS (ha)	13350	11871	8821	5247	2623	1367	734	402	393
odch. od normal. (%)	5,0	10,0	14,6	19,7	19,7	66,8	140,6	103,3	99,0

Obr. 30 Graf věkových stupňů porostů (v ha) na území Olomouckého kraje

Normální zastoupení věkových stupňů (v grafu uvedeno jako norm. rozl. VS) bylo vypočteno na základě hospodářských kritérií, nevychází tedy z doby vývojových cyklů dřevin. Graf prokazuje **vyrovnanou věkovou strukturu** v rámci Olomouckého kraje. Poklesy výměry 3., 5. a 6. věkového stupně nejsou významné. Jejich budoucí dopad na rozsah obnovních těžeb bude zřejmě eliminován celkovým nárůstem zásob a změnou hospodářských způsobů. Z hlediska zájmů ochrany přírody je důležité zastoupení nejstarších věkových stupňů - 11. -17.+.

4.1.2.5.3. Geograficky nepůvodní dřeviny

Využívání geograficky nepůvodních dřevin při obnově lesních porostů je v přírodních lesních oblastech regulováno **závaznými stanovisky MŽP**, které jsou nezbytnou podmínkou schválení oblastních plánů rozvoje lesů. Další omezení stanoví ostatní orgány ochrany přírody prostřednictvím závazných stanovisek k jednotlivým lesním hospodářským plánům. Přitom zpravidla vychází z plánů péče chráněných území a projektů ÚSES.

Tyto limity se stanovují pro hospodářské soubory v různých lokalitách odlišně (pro různé dřeviny a různá dovolená zastoupení) a nelze je proto tabulkově zpracovat do souvislého přehledu v požadovaném členění.

Pro základní orientaci byly zpracovány přehledy skutečného zastoupení potenciálně nepůvodních dřevin. Jedná se o dřeviny, jejichž využití při obnově lesa bývá usměrňováno závaznými stanovisky a dále i o dřeviny, se kterými se při obnově neuvažuje, ale v porostech se vyskytují. Tak jako u celkové dřevinné skladby, nejsou ani zde uvedeny vtroušené dřeviny, které nejsou numericky podchyceny v LHP.

Tab.34 Zastoupení potenciálně nepůvodních dřevin v % - ORP (bez vojenských lesů)

dřevina	ORP														
	HRA NICE	JESE NÍK	KONI CE	LIPNÍ K N. B.	LITO VEL	MOH ELNI CE	OLO MOU C	PŘE ROV	PRO STĚJ OV	ŠTE RNB ERK	ŠUM PER K	UNIČ OV	ZÁB ŘEH	KRA J	
AK	0,04	0,01	0,06	0,18	0,11	0,07	0,12	1,05	1,10	0,01	0,01	0,36	0,01	0,12	
BOC			0,01		0,01	0,01	0,04	0,03	0,04				0,03	0,01	
DBB					0,01									0,00	
DBC	0,06		0,01	0,29	0,38	0,16	0,07	1,05	0,05	0,01		0,15	0,03	0,07	
DG	0,26	0,05	0,33	0,07	0,09	0,28	0,05	0,07	0,25	0,11	0,06	0,13	0,22	0,10	
JDO	0,02		0,01		0,02	0,10			0,02	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	
JVJ									0,01					0,00	
KOS		0,12									0,09			0,05	
KS								0,03						0,00	
OR								0,07						0,00	
ORC					0,05		0,01	0,04						0,00	
SMO						0,02			0,01			0,02		0,00	
SMP		0,10		0,03		0,01				0,01	0,03	0,00	0,01	0,03	
TP	1,03	0,01		0,20	0,67	0,03	0,43	2,21	0,41	0,10	0,01	0,44	0,01	0,22	
TPS	0,01				0,02									0,00	
VJ	0,08		0,04	0,01	0,02	0,05	0,01			0,03	0,03	0,01	0,03	0,02	
Sa	1,51	0,28	0,48	0,79	1,38	0,73	0,73	4,56	1,88	0,28	0,23	1,12	0,36	0,66	
MD	6,92	2,30	10,38	7,52	6,09	7,65	5,15	2,58	6,91	3,34	4,66	6,26	9,30	4,99	

Tab.35 Zastoupení potenciálně nepůvodních dřevin v % - bioregiony (bez vojenských lesů)

dřevina	bioregion													
	DRA HAN SKÝ	HRA NICK Ý	JESE NICK Ý	KOJ ETÍN SKÝ	LITO VELS KÝ	NÍZK OJE SENI CKÝ	ORLI CKO HOR SKÝ	POD BES KYD SKÝ	PRO STĚJ OVS KÝ	ŠUM PER SKÝ	SVIT AVS KÝ	VIDN AVS KÝ	ŽDÁ N.LIT ENČI CKÝ	KR AJ
AK	0,37	0,46		0,47	0,27	0,01		0,05	10,24	0,04		0,08	1,77	0,12
BOC	0,02	0,12							0,55	0,01		0,01		0,01
DBB														0,00
DBC	0,05	0,51	0,00	0,74	0,64	0,01	0,00	0,03	0,18	0,03			0,18	0,07
DG	0,24	0,19	0,05		0,04	0,09		0,06	0,04	0,15	0,28	0,13		0,10
JDO	0,03	0,03			0,01					0,02				0,01
JVJ									0,22					0,00
KOS			0,14											0,05
KS				0,05	0,01				0,01					0,00
OR				0,10										0,00
ORC				0,06	0,09									0,00
SMO					0,01					0,01				0,00
SMP		0,01	0,08			0,01	0,02			0,01				0,03
TP	0,03	1,15		3,80	1,93	0,07		0,99	9,35	0,02		0,09	0,10	0,22
TPS		0,17			0,05									0,00
VJ	0,02	0,06			0,05	0,02		0,01	0,01	0,05		0,05		0,02
Sa	0,76	2,70	0,27	5,22	3,09	0,21	0,02	1,14	20,60	0,33	0,28	0,35	2,05	0,65
MD	8,86	7,93	2,26	0,31	3,90	4,87	3,20	2,52	3,66	7,93	7,28	4,99	2,60	4,99

Ze shromážděných údajů vyplývá, že se jedné o dřeviny s vesměs mizivým zastoupením, bez většího hospodářského významu. Výjimku tvoří **modřín**, který se v podmínkách Olomouckého kraje dobře zmlazuje a jehož využívání, obzvláště mimo chráněná území, je předmětem nejčastějších diskusí mezi lesníky a zástupci ochrany přírody.

Samozřejmě nejvýznamnějším problémem je rozšíření **smrku** mimo jeho přirozený areál. Z provozních důvodů (zalesnění a zajištění kultur v zákonných termínech s přiměřenými náklady) se bez jeho účasti i nižších polohách (4. vegetační stupeň) asi ani v budoucnu neobejdeme. Cestou ke snížení jeho podílu není absolutní zákaz jeho použití mimo teoreticky vymezený areál, ale **důsledné omezování jeho zastoupení na všech stanovištích**.

4.1.2.6. Genové základny a uznané porosty

Genové základny se vyhlášují pro větší souvislé komplexy lesa (100 a více ha) a jejich posláním je zachování a reprodukce původních regionálních populací lesních dřevin. Zařazují se do kategorie lesa zvláštního určení písmeno f) - lesy potřebné pro zachování biologické různorodosti.

Porosty v genových základnách se přednostně obnovují přirozenou obnovou, je-li nutné přistoupit k zalesnění, používá se reprodukční materiál z téže genové základny. Navrhují se v nich delší obmýtlí a obnovní doby, než ve srovnatelných hospodářských lesích.

Uznané porosty (a výběrové stromy) se stanovují rozhodnutím orgánu SSL (v současnosti ORP) pro vybrané dřeviny (smrk, borovice, modřín). Semena a sazenice pro umělou obnovu těchto dřevin **musí pocházet z uznaných porostů**.

Uznat je možné i porosty jiných dřevin, k jejich umělé obnově lze využít semen a sazenic z porostů neuznaných. U uvedených vybraných dřevin platí ještě další omezení při používání sazenic z jiných oblastí.

Tab.36 Plochy GZ a uznaných sem. porostů - bioregiony (bez voj. lesů)

Bioregion	Uzn. sem. porosty		Genové základny	
	v ha	% v bioreg.	v ha	% v bioreg.
DRAHANSKÝ	191,1	0,9	126,0	0,6
HRANICKÝ	115,2	1,4	1082,9	12,6
JESENICKÝ	3934,4	6,0	2625,1	4,0
KOJETÍNSKÝ	172,2	6,4	411,5	15,4
LITOVELSKÝ	378,6	6,6	772,2	13,4
NÍZKOJESENICKÝ	71,0	0,4	890,5	5,4
ORLICKOHORSKÝ	30,0	9,9		0,0
PODBESKYDSKÝ	0,0	0,0	0	0,0
PROSTĚJOVSKÝ	0,0	0,0	0	0,0
SVITAVSKÝ	57,9	14,3		0,0
ŠUMPERSKÝ	1512,8	4,5	1337,2	4,0
VIDNAVSKÝ	77,9	2,1		0,0
ŽDÁNICKO-LITENČICKÝ	12,1	4,0		0,0
KRAJ	6553,2	4,1	7245,4	4,5

Tab.37 Plochy GZ a uznaných porostů - ORP (bez voj.lesů)

ORP	Uzn. sem. porosty		Genové základny	
	v ha	%	v ha	%
HRANICE	63,1	0,9	1082,8	15,3
JESENÍK	2444,0	5,8	1514,0	3,6
KONICE	5,5	0,1	18,0	0,3
LIPNÍK NAD BEČVOU	52,0	1,9	0,1	0,0
LITOVEL	380,7	4,8	381,6	4,8
MOHELNICE	292,1	4,5	331,7	5,1
OLOMOUC	87,3	1,0	387,5	4,6
PROSTĚJOV	12,1	0,1	0,0	0,0
PŘEROV	23,0	0,6	275,0	6,9
ŠTERNBERK	9,2	0,2	304,6	5,1
ŠUMPERK	2646,4	5,6	2102,1	4,5
UNIČOV	86,6	2,7	515,9	16,0
ZÁBŘEH	450,7	4,7	331,2	3,5
KRAJ	6552,8	4,1	7244,6	4,5

Systematické a ucelené informace o regionálních populacích lesních dřevin (jesenický smrk, litovelský dub, rudský a fiskáliho modřín, úsovská bříza a p.) nejsou bohužel k dispozici. Tato oblast by zasluhovala samostatnou práci.

4.1.2.7. Stupně přirozenosti (Dr. Ing. J. MACKŮ)

Stupně přirozenosti v tomto pojetí jsou jistou syntézou předchozích charakteristik lesních porostů. Stanovují se porovnáním skutečné dřevinné skladby se skladbou přirozenou a přitom se současně v číselném kódu vyjadřuje míra jejich odolnosti a autoregulačních schopností. Jsou nejpresnější a nejvýstižnější charakteristikou, neboť se vypočítávají induktivně (v každé porostní skupině). Údaje porostních skupin se agregují pro lepší grafické znázornění za vyšší jednotky rozdělení lesa (porosty, dílce).

ozn. stupně	č.kód	charakteristika
nevhodný	0	introdukce (paraklimax) - změna ekotopu (exoty, akátiny) (přirozená skladba <10%)
velmi nízký	1	kulturní, druhově silně nevhodné lesy (přiroz.skladba 11-30 %)
nízký	2	kulturní, druhově nevhodné lesy, ohrožené imisemi a poškozované zvěří, dřeviny geograficky nepůvodní, náhradní porosty destrukčních imisních stádií pásem A, B, geneticky nevhodné porosty (přiroz. skladba 11-30 %)
průměrný	3	spíše kulturní, monokultury klimaxových dřevin, kulticenózy, nevhodné druhové skladby, (přiroz. skladba < 50%)
vysoký	4	spíše přirozený polokulturní les, jednoduchá skladba, (přiroz. skladba 51-70 %)
velmi vysoký	5	přirozené skladbě blízký les druhově a prostorově diferencovaný (přiroz. skladba 71- 90 %)
mimořádný	6	přirozená druhová skladba odpovídající přírodním podmínkám (> 90 %).

Příložené tabulky popisují situaci v kraji a umožňují detailní srovnání jednotlivých ORP a bioregionů.

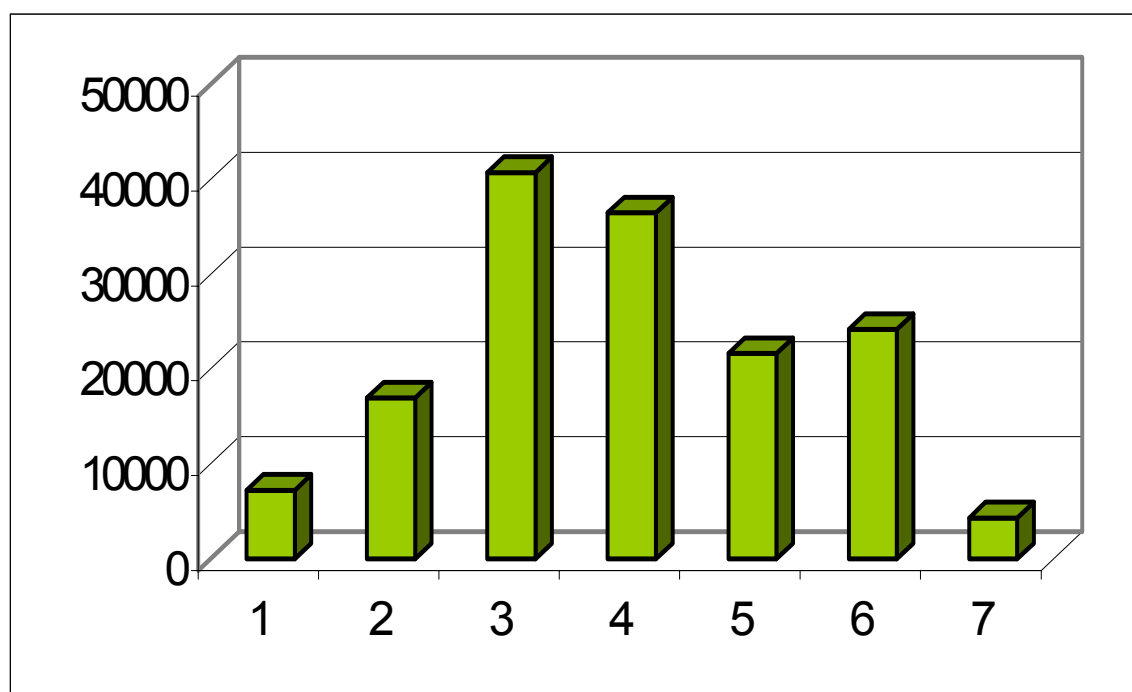
Tab.38 Stupně přirozenosti lesa v ha a v % - ORP (bez voj. lesů a LHC Frenštát)

ORP	Stupeň přirozenosti v ha													
	0		1		2		3		4		5		6	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
HRANICE	50	3	194	11	281	16	883	51	152	9	74	4	92	5
JESENÍK	898	2	2382	6	11078	26	9681	23	7697	18	9362	22	1503	4
KONICE	747	13	1559	28	1445	26	1214	22	435	8	196	3	29	1
LIPNÍK N. B.	148	12	110	9	350	28	516	41	25	2	109	9	0	
LITOVEL	671	9	1326	17	1685	22	974	12	1155	15	1718	22	267	3
MOHELNICE	592	9	1482	23	2633	41	925	14	387	6	342	5	54	1
OLOMOUC	815	10	1579	19	1961	23	1550	18	914	11	1401	17	170	2
PROSTĚJOV	749	9	1195	14	2443	29	2283	28	1057	13	554	7	12	0

PŘEROV	71	2	178	5	420	12	658	18	298	8	1821	51	125	3	3571
ŠTERNBERK	76	1	651	11	1507	25	1644	27	1643	27	413	7	82	1	6016
ŠUMPERK	1175	2	3902	8	13290	28	13701	29	5953	13	7391	16	1765	4	47177
UNIČOV	155	5	512	16	546	17	453	14	838	26	586	18	121	4	3211
ZÁBŘEH	1095	12	1914	20	3099	33	1995	21	1112	12	211	2	86	1	9513
KRAJ	7240	5	16986	11	40736	27	36476	24	21666	14	24180	16	4306	3	151589

Tab. 39 Stupně přirozenosti lesa v % - bioregiony (bez voj. lesů a LHC Frenštát)

Bioregion	Stupně přirozenosti v %							
	0	1	2	3	4	5	6	Sa
DRAHANSKÝ	12,9	21,1	27,8	22,7	10,6	4,2	0,6	100,0
HRANICKÝ	7,1	14,1	23,5	33,7	8,6	10,7	2,3	100,0
JESENICKÝ	1,1	4,1	26,1	26,1	15,6	22,2	4,8	100,0
KOJETÍNSKÝ	1,1	4,1	26,1	26,1	15,6	22,2	4,8	100,0
LITOVELSKÝ	0,9	3,0	9,6	9,5	19,4	51,5	6,2	100,0
NÍZKOJESENICKÝ	4,3	15,8	25,1	24,8	23,0	5,8	1,3	100,0
ORLICKOHORSKÝ	1,2	11,1	37,8	39,2	9,9	0,8	0,0	100,0
PODBESKYDSKÝ				100,0				100,0
PROSTĚJOVSKÝ	16,2	8,0	21,0	18,9	20,0	15,9	0,0	100,0
SVITAVSKÝ	8,5	39,0	26,1	25,9	0,5	0,0	0,0	100,0
ŠUMPERSKÝ	7,7	18,8	33,7	22,8	11,3	5,1	0,6	100,0
VIDNAVSKÝ	5,2	9,6	29,2	20,5	18,4	16,8	0,4	100,0
ŽDÁN.-LITENČICKÝ	2,0	18,1	8,6	31,3	28,0	12,2	0,0	100,0

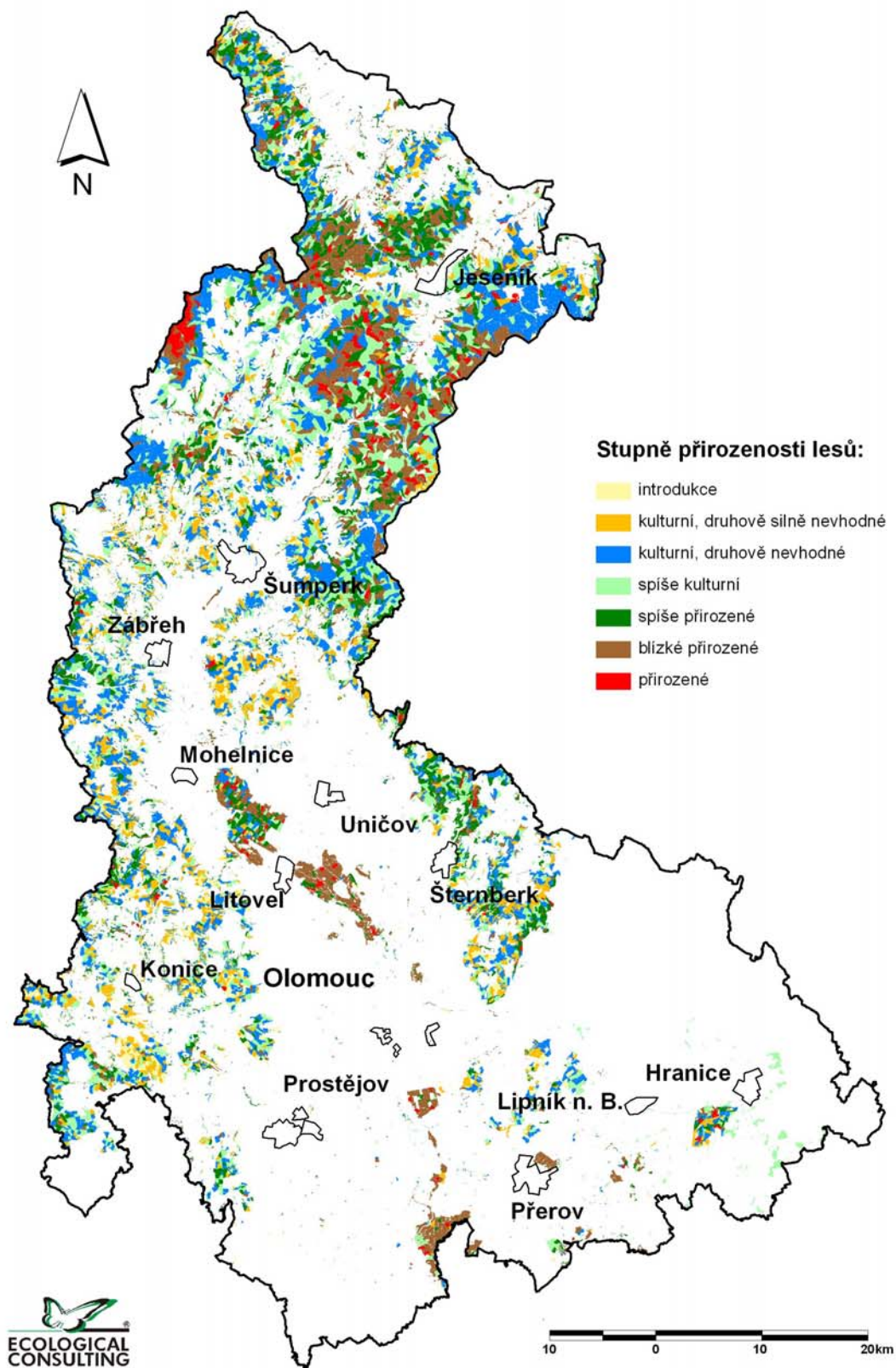

Obr.31 Graf stupňů přirozenosti porostů (v ha) na území Olomouckého kraje

Grafické znázornění na mapě prokazuje, že **nejvyšší stupeň přirozenosti** vykazují lesy v chráněných územích. V nížinách jsou to lužní porosty v nivě řeky Moravy (CHKO LP, rezervace Království, Žebračka), v horách horní partie Jeseníků (CHKO Jeseníky a jejich ZCHÚ). Je to také důkazem toho, že výsledky zvolené metodiky, vykazují dobrou shodu s prověřenými skutečnostmi.

Naopak **nejnižší míra přirozenosti** je v nižších oblastech pahorkatin (2.- 4.lesní vegetační stupeň). Z porovnání s mapou majetků je zřejmé, že se současně jedná o lesy s největším zastoupením **drobných vlastníků**. Na těchto majetcích je prokazatelně nejnižší úroveň hospodaření . Z toho vyplývá, že je zde největší ohrožení stability a tedy i plnění ostatních funkcí lesa. Tyto lesy vesměs navazují na zemědělskou půdu a jsou v nejbližším dosahu hustě osídlených oblastí. Sem by měla ze strany státu směřovat nejen činnost kontrolní, ale především **osvětová a podpůrná**.

Obr.32 Stupně přirozenosti lesů na území Olomouckého kraje

4.1.2.8. Ochrana lesa

4.1.2.8.1. Imise

Poškození lesních porostů v důsledku působení průmyslových imisí vrcholilo v poslední čtvrtině minulého století. Podle údajů ICP Forest (7/2003) po prudkém zhoršení situace koncem osmdesátých let, následovalo zmírnění dynamiky až k výraznému kulminačnímu bodu - **roku 1992**. Od té doby situace víceméně stagnuje.

Přes tento příznivý vývoj budou důsledky exhalačních těžeb (velké výměry obtížně zalesnitelných ploch, zavádění smrku pichlavého, omoriky) dlouho patrné. Od roku 1995 ÚHÚL přestal provádět periodické vyhodnocování poškození lesa imisemi (klasifikace **stupňů poškození** podle míry defoliace). Starší údaje pozbyly aktuálnosti, proto je nemá smysl uvádět. Šetření provádí pouze VÚLHM Jíloviště-Strnady podle uvedené metodiky ICP Forest, výsledky obou metod jsou však obtížně porovnatelné.

V platnosti zůstává vylišení **pásem ohrožení**. Rozlišují se čtyři kategorie pásem ohrožení. Kritériem pro jejich stanovení bylo očekávané budoucí zhoršení stavu porostů.

pásmo ohrožení imisemi	posun poškození o 1 stupeň za
A	5 let
B	6 - 10 let
C	11 - 15 let
D	16 - 20 let

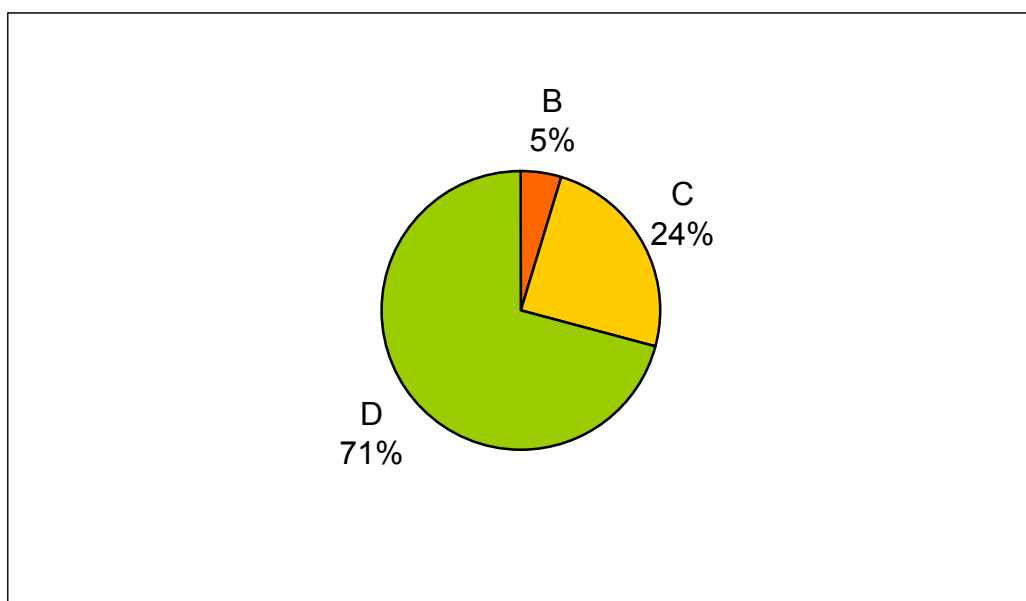
V následujících tabulkách jsou zachyceny výměry pásem ohrožení v ORP a v bioregionech. Graf vyjadřuje výměry pásem v celém kraji. Plošné rozložení je znázorněno na přiložené mapě.

Tab. 40 Pásma ohrožení imisemi v ha v % - bioregiony (bez vojenských lesů)

Bioregion	Pásma ohrožení imisemi v ha							
	B		C		D		Sa	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
DRAHANSKÝ			995	5	20045	95	21040	100
HRANICKÝ					8596	100	8596	100
JESENICKÝ	7474	11	34731	53	23651	36	65855	100
KOJETÍNSKÝ					2677	100	2677	100
LITOVELSKÝ					5778	100	5778	100
NÍZKOJESENICKÝ					16440	100	16440	100
ORLICKOHOŘSKÝ			46	15	256	85	302	100
PODBESKYDSKÝ					435	100	435	100
PROSTĚJOVSKÝ					314	100	314	100
SVITAVSKÝ					404	100	404	100
ŠUMPERSKÝ			3044	9	30330	91	33374	100
VIDNAVSKÝ			1		3725	100	3726	100
ŽDÁN.-LITENČICKÝ					304	100	304	100
KRAJ	7474	5	38816	24	112955	71	159245	100

Tab. 41 Pásma ohrožení imisemi v ha a v % - ORP (bez MO)

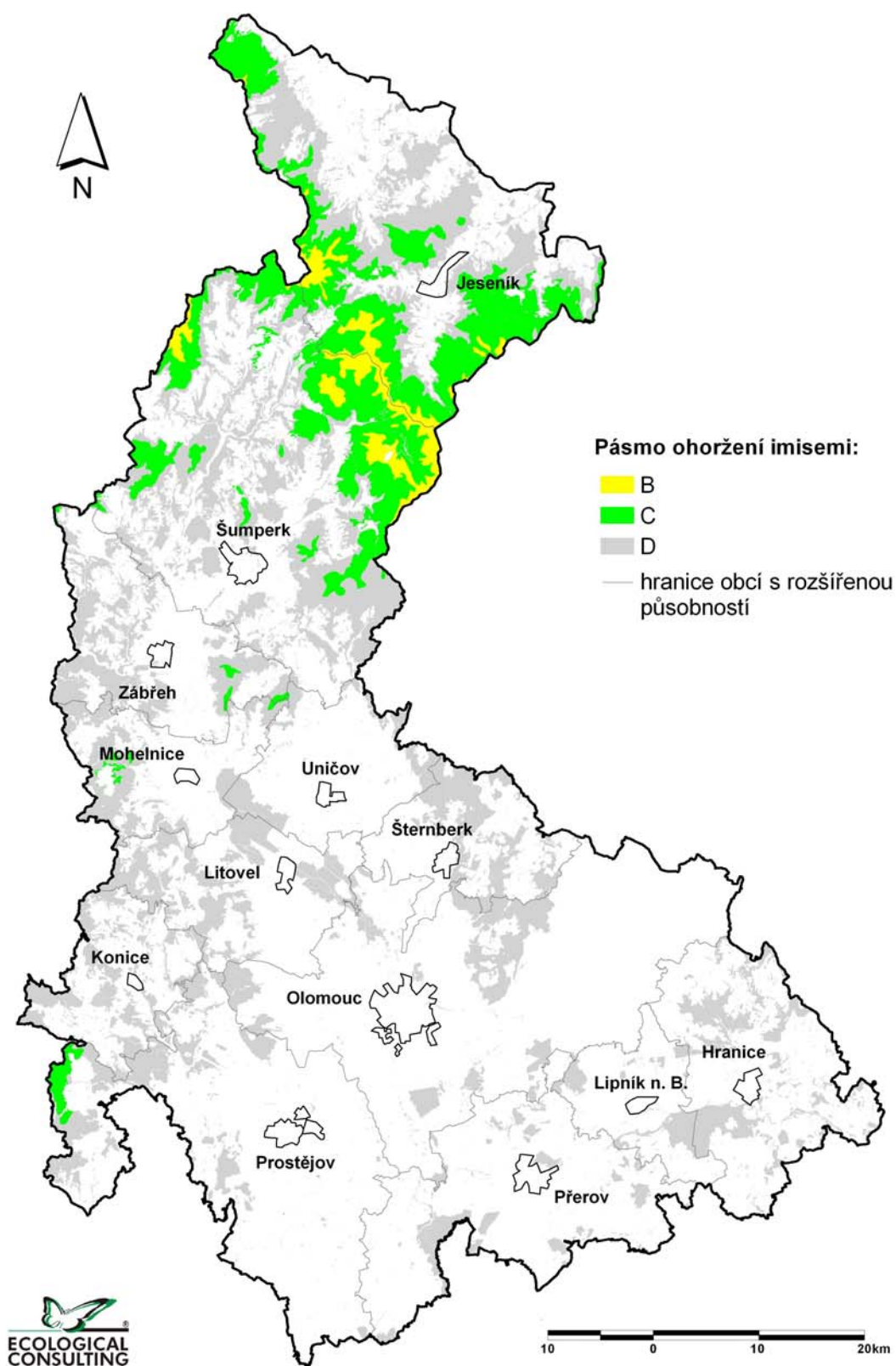
ORP	Pásma ohrožení imisemi v ha							
	B		C		D		Celkem	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	
HRANICE					7100	100,0	7100	
JESENÍK	2921	6,9	20493	48,5	18850	44,6	42319	
KONICE			5	0,0	5837	100,0	5842	
LIPNÍK N. B.					2770	100,0	2770	
LITOVEL					8006	100,0	8006	
MOHELNICE			341	5,3	6132	94,7	6478	
OLOMOUC					8417	100,0	8417	
PROSTĚJOV			974	11,1	7799	88,9	8784	
PŘEROV					4004	100,0	4004	
ŠTERNBERK					5947	100,0	5947	
ŠUMPERK	4553	9,7	16621	35,4	25747	54,9	46966	
UNIČOV			21	0,7	3195	99,3	3217	
ZÁBŘEH			361	3,8	9154	96,2	9519	

Obr.33 Graf pásem ohrožení imisemi na území Olomouckého kraje

Nejvíce imisemi zatížené pásmo A není na území Olomouckého kraje vylišeno. Většina lesů Olomouckého kraje byla zařazena do nejméně ohroženého pásma D. Zhruba čtvrtina je zařazena do pásma C. Jedná se o polohy nad 500m. Nejvíce ohrožené pásmo C se nachází na 5% výměry lesa, výhradně v nejvyšších partiích Jeseníků.

Podle údajů VÚLHM patřil Olomoucký kraj v roce 2002 mezi čtyři nejméně postižené kraje ČR. Pokračující snižování emisí hlavních znečišťujících látek (prach, SO₂, CO, VOC) bylo v roce 2002 ve srovnání s minulými roky méně výrazné. U emisí oxidů dusíku došlo v posledních letech k mírnému vzestupu.

Obr. 34 Pásma ohrožení imisemi na území Olomouckého kraje

4.1.2.8.2. Ostatní škodliví činitelé

Pro vyhodnocení ostatních škodlivých činitelů nejsou k dispozici takové údaje, které by bylo možno objektivně vyhodnotit a porovnat v rámci ORP a bioregionů. Proto následuje jen jejich stručný výčet.

- **Sníh, vítr, námraza** se v údajích LOS (lesní ochranné služby) vyhodnocují společně. Z dlouhodobého hlediska se jedná o činitele, který působí **výrazně největší škody**. V roce 2002 činily nahodilé těžby **cca 30% těžeb celkových**. Kolem této hodnoty osciluje i desetiletý průměr. Větší část území Olomouckého kraje byla klasifikována **nejvyšším stupněm postižení (nad 50 000 m³)**. Území **ORP Jeseník** bylo klasifikováno o **stupeň lépe (30-50 tisíc m³)**. Pouze nejnižší **ORP-Přerov, Prostějov, Lipník n. B. a Hranice** byly zařazeny mezi území s postižením **1 000 - 10 000 m³** nahodilé těžby. Rozhodující podíl na těchto škodách je vždy přisuzován větru.

- **Hmyz** ohrožující lesní porosty zahrnuje cca osm skupin. Rozhodující co do objemu škod je bezesporu skupina **kůrovců**. Kůrovcové kalamity periodicky postihují středoevropské smrkové porosty po celou dobu jejich existence. Poslední kulminovala v roce 1995. Z empiricky odvozované frekvence jejich výskytu a hlavně z historicky nejmenšího vzniku kůrovcového dříví v minulých letech (Vašíček 2004), pramenilo přesvědčení, že v nejbližších letech toto nebezpečí nehrozí. Extrémní vývoj počasí v roce 2003 způsobil nebývalé oslabení smrkových porostů a vyprovokoval nečekaně rychlou gradaci stavu kůrovců v celé ČR. Dle vzácně jednomyslného názoru odborníků bude pro další vývoj rozhodující průběh počasí na jaře a v létě roku 2004. Pokud bude suché a teplé počasí, je zřejmě další kalamita nevyhnutelná. Dle převládajícího názoru bude situace mimořádně kritická, neboť jsou tentokrát suchem oslabeny lesy na všech stanovištích po celé ČR. Nejvíce jsou ohroženy oblasti chlumní a pahorkatinné. Pro orgány ochrany přírody z toho vyplývá nutnost připravit strategii postupu. V hospodářských lesích nebude jistě námitek proti tradičním ochranným zásahům. Problémem je postup v ZCHÚ - zejména v bezzásahových zónách. K obecně známým argumentům, uplatňovaným různými aktéry sporu v NP Šumava přibyl nedávno zajímavý názor, podle něhož asanační mechanické odkorňování kůrovcového dříví s ponecháním hmoty na místě, nebo dokonce odkorňování nastojato horolezci, postrádá z hlediska ochrany přírody smysl. Ekologické přínosy této sterilní dřevní hmoty jsou, podle tohoto názoru, pro vývoj xylofágních organizmů mizivé.

Ostatní skupiny hmyzu (plosohřbetky, pilatky, mniška, obaleči, klikoroh, chrousti) v současné době kalamitním způsobem neohrožují porosty Olomouckého kraje.

Hospodářské škody způsobené **houbovými chorobami** by v případě systematického vyčíslení dosáhly vysokých částek. Existenci lesa, ani **stabilitu většiny lesních společenstev ale významně neohrožují**. Výjimkou jsou původci tracheomykóz na jilmu a dubu a houba *Ascocalyx abietina*, které je někdy přisuzováno hromadné žloutnutí smrku

(Orlické, Jizerské hory). Vliv trvalých změn klimatu na výskyt škodlivých organizmů je ve stadiu bádání odborníků .

- **Škody zvěří** patří mezi **nejvýznamnější** činitele. Tak jako škody imisemi mají v souvislosti se snižovanými stavy zvěře klesající tendenci. Bohužel nejsou k dispozici žádná objektivní a dostatečně reprezentativní data, která by umožnila situaci vyhodnotit. Údaje z LHP jsou v tomto směru bezcenné, neboť někdy se zjišťovaly škody okusem a loupáním dohromady, někdy zvlášť a někdy vůbec ne.

Dle údajů VÚLHM činila vypočtená výše škod v rámci ČR za rok 2001 34,4 mil. Kč, v roce 2000 činila 36,4 mil. Kč. Ani tyto sumární údaje ale nemají velkou vypovídací hodnotu.

Skutečností zůstává, že škody zvěří představují zásadní negativní škodlivý faktor všude tam, kde významně omezují možnosti přirozené obnovy a zavádění dostatečného podílu melioračně zpevňujících dřevin. Některé zkušenosti ze zahraničí, ale i od nás přesvědčivě dokazují, že uvedených cílů lze dosáhnout, aniž by bylo nutno býložravé kopytníky zcela vyhladit.

4.1.2.8. Současné lesní hospodářství

Jak již bylo uvedeno v předešlých kapitolách, je praktické hospodaření v lese usměrňováno výstupy hospodářské úpravy lesa - lesními hospodářskými plány (osnovami) a oblastními plány rozvoje lesů. Pro zajištění co největší míry objektivity při jejich zpracování byl vytvořen systém hospodářských souborů. Vznikly tak, že se sdružily porosty na příbuzných stanovištích (ve shora uvedených ekologických řadách) do skupin podle vegetačních lesních stupňů. Tyto soubory podobných stanovišť se nazývají **cílové hospodářské soubory (CHS)**.

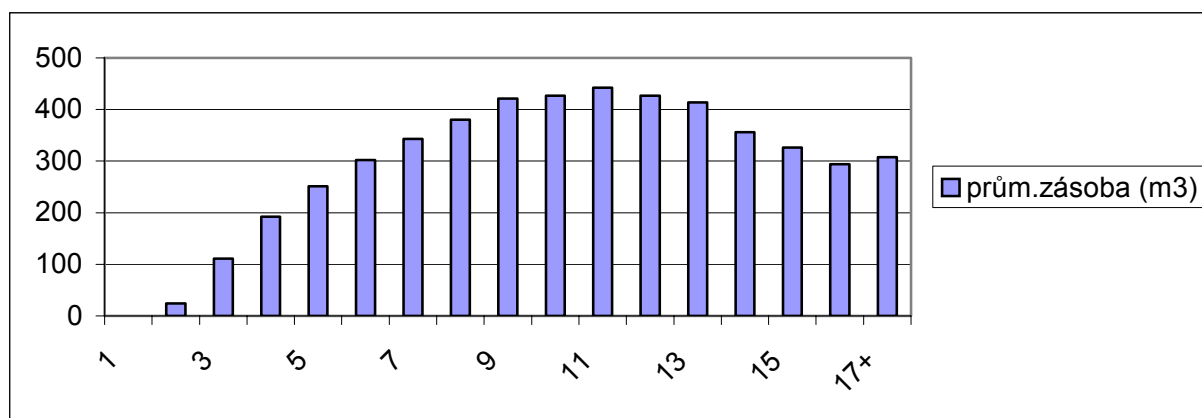
Ve vyhlášce č.83/1996 Sb. jsou pro cílové hospodářské soubory stanoveny limity (pro obmýtlí, obnovní dobu, dřeviny pro zalesnění, melioračně zpevňující dřeviny), kterými se zpracovatel hospodářského plánu řídí. Zastoupení cílových hospodářských souborů tedy předurčuje, jakým způsobem se bude v území hospodařit.

Protože území Olomouckého kraje zahrnuje širokou škálu přírodních podmínek , bylo pro jejich podchycení vylišeno 24 CHS. Jejich tabelární zpracování je nepřehledné, nebylo proto zařazeno do textové části. Do mapových příloh byla místo toho přiložena mapa, která dává dobrý přehled o rozmístění CHS na území kraje.

Základním hospodářským údajem jsou zásoby lesních porostů. Ty jsou východiskem pro odvození obnovních i předmytních těžeb. V následujících tabulkách jsou uvedeny zásoby hroubí (tj. stromů s průměrem větším než 7 cm, měřeno ve výšce 1,3 m nad zemí - prsní výška) v m³ bez kůry.

Tab. 42 Průměrné zásoby a zakmenění ve věk. stupních (bez vojenských lesů)

Věkový stupeň	holina	1	2	3	4	5	6	7	8
prům.zásoba (m ³)	-	0	24	111	192	251	302	343	380
prům.zakmenění	-	9,2	9,5	9,6	9,4	9,2	9,0	8,9	8,7
Věkový stupeň	9	10	11	12	13	14	15	16	17+
prům.zásoba (m ³)	421	427	442	427	414	356	326	294	308
prům.zakmenění	8,7	8,5	8,5	8,1	8,1	8,0	7,9	7,9	7,7

Obr.35 Průměrná zásoba (v m³) v jednotlivých věkových stupních

Hodnoty zakmenění jsou dle očekávání nejvyšší v mladých porostech a s rostoucím věkem klesají. Průběh zásob je až učebnicově vyrovnaný. Skutečnost, že průměrné zásoby kulminují ve věku 110-120 let, lze využít jako argument ve prospěch prodloužení omýtlí.

Tab.43 – Přehled zásob hroubí (bez kůry) všechny lesy kraje

Zásoba jehličnatá		Zásoba listnatá		Zásoba celkem	
m ³	%	m ³	%	m ³	%
37 822 308	78,7	10 226 222	21,3	48 048 530	100

Tab. 44 – Základní údaje podle kategorií lesů (bez lesů MO)

Kategorie lesa	Porostní plocha (ha)	Zásoba			
		jehličnatá (m ³) b.k.	listnatá (m ³) b.k.	celkem (m ³) b.k.	na 1 ha (m ³) b.k.
lesy hospodářské	140 546	29 447 721	7 595 332	37 043 053	269
lesy ochranné	5 930	919 079	154 174	1 073 253	181
lesy zvl. určení	12 772	2 317 065	1 464 797	3 781 862	296
celkem	159 248	32 683 865	9 214 303	41 898 168	268

V přehledech absolutních hodnot zásob je markantní dominance (téměř 80 %) jehličnanů. Z toho vyplývá, že **smrk** (podíl ostatních jehličnanů je v Olomouckém kraji pro tyto úvahy zanedbatelný) je v současnosti rozhodujícím zdrojem dřeva.

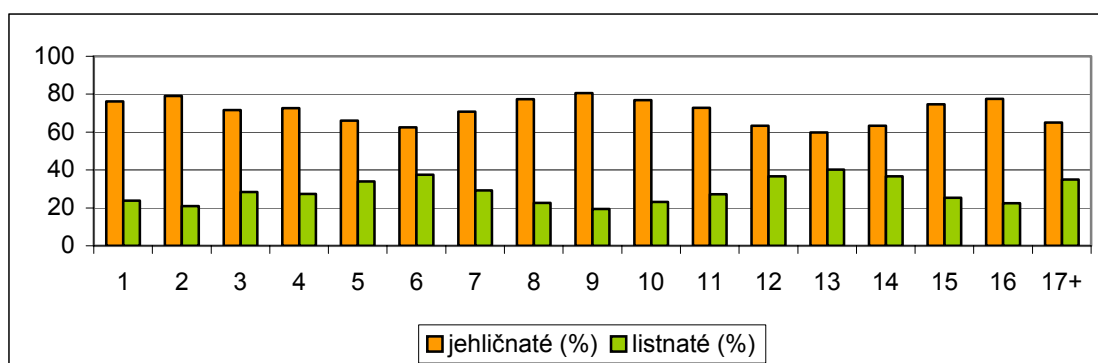
Celková výše plánované těžby v Olomouckém kraji činí 1 006 905 m³ b.k. za rok

Dále je zařazen tabelární a grafický přehled rozložení ploch jehličnanů a listnáčů ve věkových stupních.

Tab.45 Podíl ploch jehličnanů a listnáčů ve věkových stupních (bez vojenských lesů)

Věkový stupeň	holina	1	2	3	4	5	6	7	8
jehličnaté (%)	-	76,1	79,0	71,6	72,7	66,1	62,5	70,8	77,3
listnaté (%)	-	23,9	21,0	28,4	27,3	33,9	37,5	29,2	22,7
celkem (%)	-	100	100	100	100	100	100	100	100

Věkový stupeň	9	10	11	12	13	14	15	16	17+
jehličnaté (%)	80,5	76,8	72,8	63,3	59,8	63,4	74,7	77,5	65,0
listnaté (%)	19,5	23,2	27,2	36,7	40,2	36,6	25,3	22,5	35,0
celkem (%)	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Obr.36 Graf zastoupení jehličnanů a listnáčů v jednotlivých věkových stupních

Na grafu je patrné překvapivě plynulé kolísání vzájemného poměru jehličnanů a listnáčů. Nejpriznivější poměr vykazují porosty ve věku 50-70 let a porosty 120-140 let staré. Zatím co u starších porostů se zřejmě projevuje vliv kratšího obmýtí smrku, příčiny prvního maxima nejsou zcela jasné a zasloužily by si podrobnější analýzy.

Z vyhodnocení situace v nejmladších porostech prvních tří věkových stupňů, ale vyplývá, že v tomto období zastoupení listnáčů klesalo.

Je nutné připomenout, že třídění do věkových stupňů se vztahuje k datu vyhotovení platných LHP a nevystihuje proto situaci posledních deseti let.

Na základě uvedeného rozboru lze konstatovat, že i v případě radikálního posunu obnovy porostů ve prospěch listnáčů, se tato skutečnost v úhrnu všech porostů významněji projeví až za několik desítek let.